

Reykjavíkurborg
Umhverfis- og skipulagssvið

Almenningssalerni í Reykjavík

Stefna og tillögur

Júlí 2016

Almenningssalerni í Reykjavík – stefna og tillögur

Samantekt

Eftirfarandi eru tillögur starfshóps um þjónustumarkmið um almenningssalerni í Reykjavík. Skilgreindar eru leiðir, aðgerðir og verkefni/tillögur til úrbóta, með áherslu á aðgengi fyrir alla.

Þjónustumarkmið

Almenningssalerni eiga að vera aðgengileg og örugg fyrir alla notendahópa, hrein og vel við haldið. Umhverfi þeirra á að vera aðlaðandi og almenningssalerni skulu vera aðgengileg þar sem mest er af fólki svo sem í miðbæ borgarinnar og á helstu útivistarstöðum í og við borgina.

Leiðir að markmiðunum

Aðgengileg, hrein, örugg og vel viðhaldið:

- Á öllum almenningssalernum eiga að vera upplýsingar um hvernig þeim er haldið hreinum og skýrar notkunarleiðbeiningar.
- Ný salerni eiga að vera með aðgengi fyrir alla, bæði á leiðum að salernunum og inni á þeim og góða aðstöðu fyrir barnafólk.
- Upplýsingar um staðsetningu salerna á kortum eiga að vera skýrar og réttar og æskilegt að hægt sé að finna næsta almenningssalerni með snjallsíma.

Staðsetning

- Almenningssalerni skulu vera þar sem mest er af fólki og notendum.
- Flestir vegfarendur eru í miðbænum og á útivistarsvæðum borgarinnar.
- Á svæðum í miðbænum og víðar, þar sem oft eru viðburðir, verði mögulegt að koma fyrir færanlegum vatnssalernum.
- Gefa á upplýsingar um staðsetningu almenningssalerna með skiltum. Æskilegt er að sýna gönguvegalegd á salernið og gefa til kynna þá aðstöðu sem er til staðar.
- Upplýsingar um staðsetningu salerna á kortum eiga að vera skýrar og réttar.

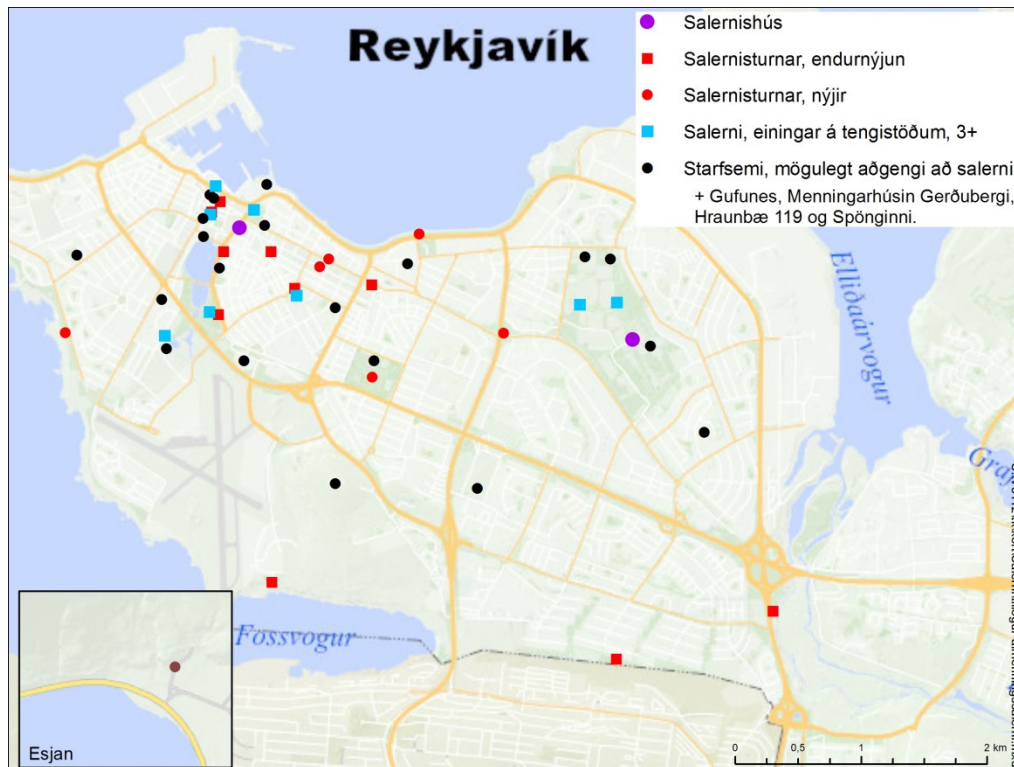
Aðgerðir

Eftirfarandi aðgerðir eru skilgreindar til að ná þeim markmiðum sem sett eru. Ábyrgð á framfylgd er hjá Umhverfis- og skipulagssviði.

- A. Almenningssalernum í Reykjavík verði fjölgað.
- B. Þegar salerni er endurnýjað skal skoða staðsetningu þess út frá öryggi og sjónlínunum. Núverandi salerni í Mæðragarði og Hljómskálagarði eru til dæmis ekki nægilega vel staðsett út frá þessum sjónarmiðum.
- C. Endurnýjuð salerni eiga að vera með aðgengi fyrir alla, aðstöðu fyrir barnafólk, vel merkt og skilti sem vísa vegin að þeim.
- D. Í öllum almenningssalernum eiga að vera upplýsingar um hvernig þeim er haldið hreinum og skýrar notkunarleiðbeiningar.
- E. Gefa á upplýsingar um staðsetningu almenningssalerna með skiltum. Æskilegt er að sýna gönguvegalegd á næsta salerni og gefa til kynna þá aðstöðu sem er til staðar. Bættar merkingar verða unnar með Höfuðborgarstofu.
- F. Viðhalda skal gagnagrunni um staðsetningu og viðhald almenningssalerna og veita upplýsingar um staðsetningu og aðstöðu á vefsíðu Reykjavíkurborgar. Í gagnagrunni skulu skráðar upplýsingar um heimilisfang, staðsetningu, gerð, aðgengi fyrir alla, aðstöðu fyrir barnafólk, gjald og eignarhald.
- G. Gera þarf átak í miðlun upplýsinga til þeirra sem vinna ferðamannakort fyrir Reykjavík eða miðla upplýsingum um staðsetningu salerna á netinu.
- H. Útbúin verður aðstaða í miðbænum með lögnum þar sem koma má fyrir færanlegum vatnssalernum þegar stærri viðburðir eru í miðborginni.

Þegar torg eða almenningssvæði sem Reykjavíkurborg kemur að eru endurhönnuð, ætti alltaf að skoða hvort almenningssalerni eigi að vera hluti af endurhönnuninni.

Til að fylgja eftir markmiðum og aðgerðum leggur starfshópurinn til eftirfarandi **verkefni**:

Ný stærri salernishús (fjöldi).

- Bernhöftstorfa (4+)
- Laugardalur (4+)
- Esjan (2+)
- Gufunes2+

Salernisturnar, endurnýjaðir með aðgengi fyrir alla

- Vegamótastígur
- Frakkastígur
- Hlemmur
- Ingólfstorg
- Tryggvagata
- Mæðragarður
- Hljómskálagarður

Salernisturnar, nýjir

- Laugatorg við Kjörgarð
- Vitatorg.
- Suðurlandsbraut við göngu- og hjólastíg.
- Fossvogsdalur við Fossvogsskóla
- Sæbraut við Katrínartún
- Klambratún.
- Elliðaárdalur nálægt Skötufossi.
- Ægissíða, t.d. við grásleppuskúrana.
- Nauthólsvík.

Tengistaðir útbúnir fyrir færanleg salerni.

- Hljómskálagarður
- Við gömlu höfnina
- Rútustæði við Arnarhól.
- Laugardalur, við þvottalaugarnar.
- Skólavörðuholt
- Ingólfstorg
- Við Norræna húsið
- Íþróttasvæði í Laugardal

Ofangreindar staðsetningar eru tillögur starfshópsins, en áður en salerni er komið fyrir skal yfirfara hvern stað m.t.t. aðgengis, umhverfis og lagna áður en endanleg staðsetning er ákveðin.

Gert verði **samkomulag** við aðila sem reka salerni um að þau þjóni almenningi og hægt sé að vísa á þau sem slík.

Gerðar verði **úrþætur vegna aðgengis og merkinga**, bæði með skiltum, á netinu og með upplýsingum í og við salernin.

Í greinargerðinni er lagður fram gátlisti um útbúnað á almenningssalernum sem hafa skal í huga við uppsetningu þeirra.

Meðfylgjandi er samantekt um áætlaðan stofn- og rekstrarkostnað vegna tillagna starfshópsins. Eingöngu er um að ræða gróft kostnaðarmat með óvissu -25% til +35%.

	2016		2017		2018		2019		2020	
Almenningssalerni í Reykjavík Samantekt stofn- og rekstrarkostnaðar	Stofn- kostnaður þús. kr.	Rekstrar- Kostnaður þús. kr.	Stofn- Kostnaður þús. kr.	Rekstrar- Kostnaður þús. kr.	Stofn- kostnaður þús. kr.	Rekstrar- kostnaður þús. kr.	Stofn- kostnaður þús. kr.	Rekstrar- kostnaður þús. kr.	Stofn- kostnaður þús. kr.	Rekstrar- kostnaður þús. kr.
Endurnýjun eldri sjálfvirkra salernisturna		37.100		37.100	115.200	25.100	86.400	16.100		16.100
Tengistaðir fyrir færanleg vatnssalerni			75.200	7.200	37.600	10.800	18.800	12.600	18.800	14.400
Ný sjálfvirk salernishús			109.900	11.480	28.800	14.180	77.600	19.580	148.500	33.080
Merkingar, skilti og miðlunarefni	8.970									
Leigusamningar um rekstur salerna		55.200		55.200		55.200		55.200		55.200
Samtals	8.970	92.300	185.100	110.980	181.600	105.280	182.800	103.480	167.300	118.780

Um nánari umfjöllun er vísað í eftirfarandi greinargerð ásamt viðaukum.

Reykjavíkurborg

Umhverfis- og skipulagssvið

Efnisyfirlit

1.	Inngangur.....	1
2.	Staða	3
2.1.	Almenningssalerni rekin af Reykjavíkurborg	3
2.2.	Rekstur og viðhald almenningssalerna Reykjavíkurborgar	4
2.3.	Salernisturnar, sjálfvirkir	4
2.4.	Almenningssalerni í fjölförnum byggingum sem eru opnar almenningi	5
2.5.	<i>Almenningssalerni</i> rekin af öðrum en Reykjavíkurborg	5
2.6.	Útivistarsvæði og salerni	5
2.7.	Almenningssalerni á stórviðburðum	5
2.8.	Hreinlæti	6
2.9.	Aðgengi fyrir alla	6
2.10.	Öryggi	6
2.11.	Vegvísun, merkingar og kynning	7
2.12.	Viðhorf til almenningssalerna/salernisturna	8
2.13.	Staðsetning almenningssalerna	8
2.14.	Notkun almenningssalerna	8
2.15.	Gjaldtaka fyrir notkun almenningssalerna	9
2.16.	Fjölgun ferðamanna	10
3.	Tegundir almenningssalerna	11
3.1.	Fullbúin salerni	11
3.2.	Færanleg vatnssalerni	12
3.3.	Kamrar	13
3.4.	Pissustandar /pissurennur	13
3.5.	Ýmsar gerðir salerna	14
3.6.	Ýmsar gerðir merkinga fyrir salerni	15
4.	Aðbúnaður á almenningssalernum	17
4.1.	Lög og reglur um almenningssalerni.	17
5.	Tillögur starfshóps	19
5.1.	Þjónustumarkmið	19
5.2.	Leiðir að markmiðunum	19
5.3.	Aðgerðir	19
5.4.	Verkefni, tillögur til úrbóta	20

Viðauki 1. Samantekt frá samráðsfundi með hagmunaaðilum 18. júní.....	27
Viðauki 2. Almenningsalerni í Reykjavík, ljósmyndir	31
Viðauki 3. Tillögur fyrir tengistaði fyrir færanleg almenningsalerni.....	37
Viðauki 4. Salerni með aðgengi fyrir alla, afstöðumyndir.	41
Viðauki 5. Verkefni, tillögur og frumkostnaðaráætlun, árin 2016-2020.	43

1. Inngangur

Árið 2007 vann starfshópur á vegum Reykjavíkurborgar skýrsluna „Almenningssalerni í Reykjavík, tillögur starfshóps“. Tillögurnar hafa nú verið endurskoðaðar og er gert grein fyrir endurskoðuninni í eftirfarandi greinargerð. Ákvörðun um endurskoðun greinargerðarinnarinnarinn var tekin í kjölfar ábendingar um að salerni vantaði í miðbænum með aðgengi fyrir alla á vefnum „Betri Reykjavík“.

Til að endurskoða greinargerðina og vinna tillögur til úrbóta var skipaður starfshópur á vegum Reykjavíkurborgar. Í honum sátu Björn Ingi Edvardsson, Rósa Magnúsdóttir, Hildur Gunnlaugsdóttir, Þórólfur Jónsson og Ólafur Ólafsson og að auki störfuðu Anna Pála Pálsdóttir og Víðir Bragason með hópnum um tíma. Starfsmaður hópsins var Hrafnhildur Brynjólfsson frá ráðgjafafyrirtækinu Alta.

Hópurinn, sem var skipaður snemma árs 2015, hittist reglulega á vinnufundum og á milli funda var aflað gagna vegna verkefnisins og aðstæður skoðaðar. Starfshópurinn stóð fyrir samráðsfundi 18. júní þar sem hagsmunaaðilum var boðið til samtals. Á þeim fundi var verkefnið kynnt og gestir beðnir um að vinna með eftirfarandi spurningar.

- Hvaða aðilar (hvers konar) eiga að bjóða upp á almenningssalerni í Reykjavík?
- Á hvers konar stöðum/svæðum á að bjóða upp á almenningssalerni?
- Er verið að sinna tilteknum notendahópum of mikið eða of lítið?
- Hvernig á að vekja athygli á almenningssalernum í Reykjavík (t.d. skilti, kort, miðlun) ?
- Hvar er þörf fyrir almenningssalerni í Reykjavík? (kort)

Samantekt frá fundinum er í viðauka en þær upplýsingar og tillögur sem þar komu fram voru nýttar í þessa greinargerð.

Drög að skýrslunni voru tilbúin í lok júlí og voru í kjölfarið send hagsmunaaðilum til kynningar, þeim sömu og höfðu verið boðaðir til samráðsfundarins. Ábendingar sem bárust í kjölfarið hafa verið notaðar til að bæta skýrsluna. Þá hefur efni skýrslunnar verið kynnt fyrir ferlinefnd fatlaðs fólks í Reykjavík.

Drög að lokaskýrslu um almenningssalerni (dagsett 9. mars 2016) ásamt kostnaðaráætlun sem unnin var á umhverfis- og skipulagssvið, fór til kynningar í Umhverfis- og skipulagsráði 30. mars 2016, Menningar og ferðamálaráði 11. apríl 2016 og í Ferlinefnd Reykjavíkurborgar 4. maí 2016. Ágætt umræða varð á fundum og almennt tekið undir að fjölga þurfi salernum með aðgengi bæði í miðbænum og annars staðar í borginni, föstum salernum og færanlegum. Í maí bárust einnig ábendingar frá Öryrkjabandalagi Íslands t.a.m. aðgengi, staðsetningar og merkingar. Farið hefur verið í gegn um þær ábendingar sem bárust og þeim komið á framfæri í lokaútgáfu skýrslunnar.

2. Staða

2.1. Almenningsalerni rekin af Reykjavíkurborg

Sjö sjálfvirk salerni eru í miðbænum. Þau eru staðsett sem hér segir; við Frakkastíg, við Ingólfstorg, á Hlemmi, við Vegamótastíg, við Tryggvagötu, í Hljómskálagarði og í Mæðragarði. Salernisturnarnir eru opnir allan sólarhringinn. Samningur um rekstur salernanna við AFA rennur út 2018. Myndir af salernunum má sjá í viðauka.

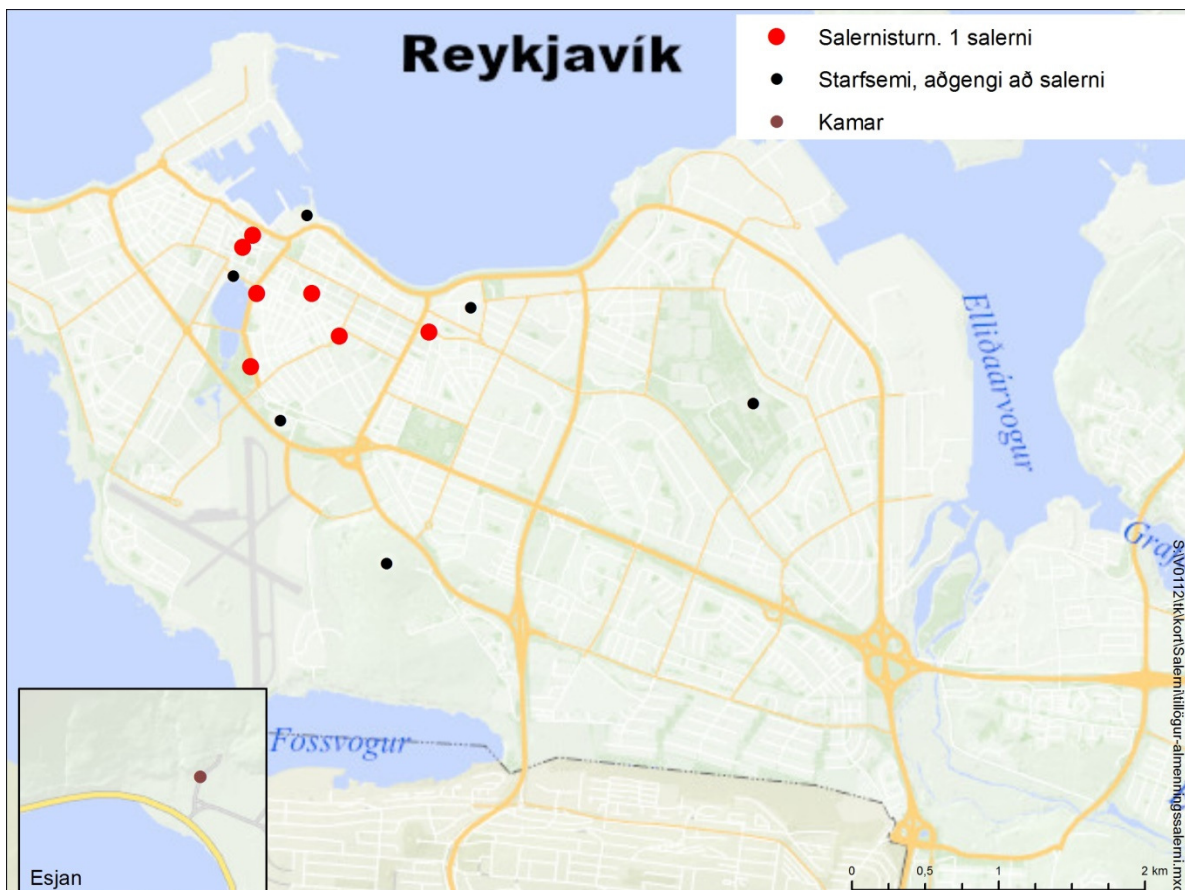
Í ráðhúsi Reykjavíkur eru almenningssalerni sem eru opin frá kl. 8:00 til 19:00 virka daga og frá 12:00 til 18:00 um helgar. Þar eru salerni fyrir fólk með fötlun og aðstaða til að sinna ungabörnum.

Á Höfðatorgi í Borgartúni 12-14 þar sem Reykjavíkurborg er með skrifstofur sínar, eru almenningssalerni við afgreiðslu á fyrstu hæð. Opnunartími er kl. 8:20-16:15 alla virka daga. Þar er gott aðgengi og aðstaða til að sinna ungabörnum.

Á BSÍ og í Hörpu eru salerni í umsjón rekstraraðila húsanna sem eru opin gestum og gangandi.

Salernin í samgöngumiðstöðvunum á Hlemmi og í Mjódd hafa lengi verið lokuð. Á vegum borgarinnar er nú verið að leita að nýjum rekstraraðilum fyrir báða staðina og eru sett skilyrði um að samhliða nýjum rekstri verði rekin almenningssalerni.

Á sumrin eru rekin veitingastaður í Grasagarðinum og hluti af samningi við rekstraraðilann þar er að hann sjái um rekstur salerna sem eru opin almenningi.

Mynd 2.1. Almenningsalerni í og við miðbæ Reykjavíkur.

Frá 2007 hafa orðið nokkrar breytingar á framboði almenningssalerna í Reykjavík. Rekstri salerna í bílastæðahúsum við Vesturgötu, Laugaveg 86 og í Vitatorgi, Kolaportinu og Traðarkoti hefur verið hætt. Reksturinn þar þótti þungur, sum salernanna voru óaðlaðandi og óörugg fyrir notendur vegna staðsetningar þeirra, vandræði voru með umgengni og það hafði áhrif þegar hætt var að hafa verði í bílastæðahúsunum.

Núllinu í Bankastræti hefur verið lokað en því hafði verið gefin falleinkunn með tilliti til aðstöðu, aðgengis og öryggis. Í Núllinu og á salernum sem voru starfrækt í Hljómskálagarðinum á sumrin var alltaf gæsla á meðan salernin voru opin.

2.2. Rekstur og viðhald almenningssalerna Reykjavíkurborgar

Rekstur og viðhald almenningssalerna Reykjavíkurborgar er almennt í umsjón Umhverfis- og skipulagssviðs Reykjavíkurborgar og heyrir þar undir skrifstofu reksturs og umhirðu borgarlandsins. Fyrirtækið AFA JDaux sér um rekstur og viðhald salernisturnanna skv. samningi við Reykjavíkurborg og gildir sá samningur til 2018. Salerni í Grasagarðinum er í umsjón rekstraraðila veitingastaðarins sem leigir aðstöðuna. Salerni í Mjódd og á Hlemmi verða í umsjón þeirra rekstraraðila sem munu leigja reksturinn af Reykjavíkurborg. Salernin í Ráðhúsinu eru í umsjón borgarinnar.

Möguleikar eru á ýmsu rekstrarfyrirkomulagi fyrir ný almenningssalerni. Sem dæmi má nefna að í sveitarfélaginu Vordingborg¹ í Danmörku er samkomulag um að salerni á tjaldstæðum eru almenningssalerni, rekstur almenningssalerna er fenginn einkaaðilum og dæmi eru um að sveitarfélagið leigi aðstöðu til veitingareksturs með því skilyrði að salernin verði opin fyrir alla. Þannig er mögulegt að byggja upp nýtt salerni í miðbæ Reykjavíkur með áfasta veitingaaðstöðu, og bjóða reksturinn út með því skilyrði að salernin verði opin almenningi.

2.3. Salernisturnar, sjálfvirkir

Í miðbænum eru 7 almenningssalerni í grænum turnbyggingum sem ástæða er til að lýsa frekar. Fremur áberandi auglýsingar þekja stóran hluta af ytra byrði turnsins en fyrir ofan innganginn að salernunum er upplýst WC merki. Aðgangur að salernunum er ókeypis og opnast turninn þegar ýtt er á takka og lokast ekki aftur fyrr en stigið er á gólfíð inni og nemi í gólfinu nemur a.m.k. 14 kíló. Inni í turnunum eru vatnssalerni (án setu), salernispappír, aðstaða til handþvotta og handþurrkun með heitum blæstri. Þá er þar lítil ruslarennna. Við inngang er lítill þröskuldur.

Eftir hverja notkun er salernisskálín og gólfíð skolað með sótthreinsandi efnum. AFA JCDecaux sér um eftirlit og frekari þrif og er eftirlit með salernunum a.m.k. einu sinni á dag virka daga.

Utan á salernunum stendur að börn innan við 10 ára aldur skuli vera í fylgd með fullorðnum. Er það til hugsað til leiðbeiningar. Öll salernin eru opin allan sólarhringinn.

Sjálfvirk salerni af þessari tegund hafa sína kosti og galla og eru hér einhverjir nefndir.

Kostir

- *Sjálfvirkur hreinsibúnaður, hreinsar og heldur lykt í burtu.*
- *Opnun og lokun gefur gott næði.*
- *Þarfnast ekki stöðugar vörslu.*
- *Henta fyrir bæði kynin.*
- *Geta verið opin allan sólarhringinn.*

Gallar

- *þurfa reglulegt eftirlit til að haldast þrífaleg.*
- *Verða oft fyrir skemmdarverkum sem m.a. geta komið í veg fyrir að þau virki eðlilega.*
- *Salerni geta verið notuð í öðrum tilgangi en þeim sem ætlaður er.*
- *Of lítil fyrir fólk í hjólastólum og ekkert rými er fyrir skiptiborð.*
- *Aðstaða er þröng fyrir fullorðna til að aðstoða börn ekki geta farið ein á salernið.*
- *Langan tíma getur tekið að ná sátt um staðsetningu á salernisturni.*

¹ Voldenborg Kommune, 2014. Strategi for offentlige toiletter.

2.4. Almenningsalerni í fjölförnum byggingum sem eru opnar almenningi

Fyrir utan almenningssalerni á vegum Reykjavíkurborgar þá eru salerni opin almenningi á Borgarbókasafninu og fleiri söfnum, í Hörpu, á Umferðarmiðstöðinni (BSÍ), Listasafni Reykjavíkur, Listasafni Íslands og í skrifstofubyggingu borgarinnar við Höfðatorg, svo eitthvað sé nefnt. Þá er víðast hvar aðgengilegt að komast á salerni í sundlaugum borgarinnar, í aðstöðuhúsum íþróttafélaga og á bókasöfnum. Flest þessara salerna eru vel útbúin og með aðgengi fyrir alla. Dæmi eru um, t.d. í Laugardalslaug, að almenn salerni séu opin og aðgengileg en salerni fyrir fólk með fötlun séu læst, sem er óásættanlegt.

Í Mjódd, Glæsibæ og Kringlunni eru vel útbúin salerni með góðu aðgengi.

2.5. Almenningsalerni rekin af öðrum en Reykjavíkurborg

Talsverður áhugi er hjá einkafyrirtækjum á að reka salerni í miðbæ Reykjavíkur og taka aðgangseyri fyrir. Þannig hefur Reykjavík nýlega leigt einkaaðilum salerni við Vesturgötu 7 og við bílastæðahús við Laugaveg og stendur til að opna þar. Þá munu salerni á Hlemmi verða rekin af einkaaðilum, en þar opnar fljótlega matarmarkaður. Skv. núverandi samningi um salernisturna í Reykjavík þá er ekki innheimtur aðgangseyrir en einkaaðilar sjá um rekstur þeirra og viðhald. Sá samningur rennur út árið 2018. Þegar almenningssalerni verða endurnýjuð og nýir samningar gerðir er möguleiki að einkaaðilar sjái sér hag í að taka að sér slíkan rekstur og innheimti aðgangseyri fyrir, ef áhugi er á því hjá Reykjavíkurborg.

2.6. Útivistarsvæði og salerni

Í Laugardalnum getur almenningur víða komist á klósett. Benda má á Laugardalslaugina, félagshús Ármanns og Þróttar, Laugardalshöllina og á tjaldstæðinu Salerni í Skautahöllinni og Húsdýragarðinum eru hins vegar á svæðum sem eru ætluð gestum sem hafa greitt aðgangseyri.

Við Klambatún er hægt að fara á salerni á Kjalvarsstöðum á opnunartímum safnsins, en ítrekað hafa komið fram óskir til borgarinnar um að þörf sé á almenningssalerni á útivistarsvæðinu.

Í Öskjuhlíð er hægt að komast á salerni í Perlunni. Þar eru vel útbúin salerni og dæmi um að hópar með hópferðabifreiðum renni þar við.

Óskir hafa komið fram um að almenningssalerni verði staðsett einhversstaðar á leiðinni frá Ægissíðu eftir göngu- og hjólastíg sem liggur upp Fossvogsdal. Í Nauthólsvík er hægt að komast á klósett þegar baðaðstaðan þar er opin. Fram hafa komið óskir um salerni við Gufunesbæ en þar er vinsælt útivistarsvæði.

Reykjavíkurborg leggur til kamar við Esjurætur. Árið 2007 voru þar 4 kamrar en í dag er þar einungis einn kamar í frekar döpru ásigkomulagi og ekki með aðgengi fyrir alla. Á sumrin er rekið kaffihús á svæðinu en opnunartími þess á veturna er stopull.

2.7. Almenningsalerni á stórviðburðum

Fram hafa komið ábendingar um að bæta megi salernisaðstöðu í tengslum við stærri og minni viðburði í miðbæ Reykjavíkur og víðar. Reykjavíkurborg og aðrir sem standa fyrir viðburðum hafa notað það úrræði að bæta við kömrum í miðbænum, t.d. á Menningarnótt, sem er óásættanlegt.

Bent hefur verið á að borgin og aðrir sem standa fyrir viðburðum, geti leigt einingar með hefðbundnum vatnssalernum eins og gert sé víða um land þegar t.d. eru haldnar bæjarhátíðir og þegar sett eru upp tjaldstæði tengd t.a.m. landsmótum hestamanna og unglingalandsmótum. Meiri ánægja sé með þessa aðstöðu en kamrana. Margar ábendingar komu um að nauðsynlegt væri að útbúa stað í miðbænum og víðar þar sem tengingar yrðu til staðar fyrir færanleg almenningssalerni til að nota í tengslum við stórviðburði. Um leið og Reykjavíkurborg getur boðið upp á slíkar tengingar væri hægt að skylda viðburðahaldara á þeim svæðum til að bjóða upp á vatnssalerni. Vilji er til þess að það verði gert..

Óskað er eftir meiri staðfestu í staðsetningu á almenningssalernum sem er komið sérstaklega fyrir tengt viðburðum í miðbænum. Æskilegt að salerni séu alltaf sett á sama stað svo það sé auðveldara að rata á þau.

2.8. Hreinlæti

Kannanir hafa sýnt að sá þáttur sem flestir notendur telja mikilvægastan við almenningssalerni er að þau séu hrein. Hrein og vel viðhaldin salerni auka öryggi notenda og ánægju. Á salernum þarf að vera aðstaða til handþvotta.

Almennt eru almenningssalerni í Reykjavík hrein. Salerni í turnum eru með sjálfvirkan hreinsibúnað sem fer í gang eftir hverja notkun og salernin eru yfirfarin alla virka daga. Ef stórviðburðir eru í bænum eru salernin yfirfarin um helgar. Umgengnin um salernisturnana er verst um helgi, annars er hún að mestu í lagi. Mikill kostnaður er vegna þrifa á veggjakroti og vegna daglegra þrifa. Turninn á Hlemmi verður fyrir mestum skemmdarverkum.

Salerni í ráðhúsi Reykjavíkur eru vel þjónustuð. Borið hefur við að starfsfólki í ferðapjónustu veigri sér við að benda á salernisturnana af því að þeim þykir aðstaðan í þeim ekki boðleg. Mögulega má vinna með ímynd salernanna til að fá fram jákvæðara viðhorf hjá aðilum sem hitta fólk sem spyr til vegar að næsta salerni.

Nýleg salerni sem er vel viðhaldið fá yfirleitt betri umgengni en þau sem eru gömul og sjúskuð. Á sama hátt eru góð salerni frekar notuð en hin.

2.9. Aðgengi fyrir alla

Aðgengi fyrir alla að almenningssalernum er sjálfsögð krafa í dag. Gott aðgengi er að salernum í Ráðhúsi Reykjavíkur en salernisturnarnir eru ekki með aðgengi fyrir alla. Það veldur ýmsum notendahópum vandræðum. Í sumum turnanna er trappa fyrir framan turninn en allir turnarnir eru það litlir að erfitt er fyrir t.d. fullorðinn með barn að athafna sig þar, stórt fólk, fólk með töskur, poka o.s.v.fr. Þá skapar plássleysið ýmis vandamál fyrir fullorðna með lítil börn sem ekki er hægt að skilja eftir ein fyrir utan turninn.

Öll ný salernisaðstaða ætti að taka tillit til aðgengis fyrir alla og vera fyrir öll kyn.

2.10. Öryggi

Til að auka á öryggistilfinningu er æskilegt að salernum sé komið fyrir á stöðum þar sem þau eru vel sýnileg og margir eru á ferðinni. Lýsing þarf að vera góð og góðar sjónlínur að innganginum á salernið. Til að minnka líkurnar á skemmdum getur verið kostur að innréttingar séu úr stáli.

Vegfarendur geta átt erfitt með að sjá salernin í Mæðragarðinum og í Hljómskálagarðinum. Skoða þarf þær staðsetningar og merkja betur.

Mynd 2.2. Erfitt getur verið fyrir vegfarendur í Hljómskálagarðinum að koma auga á almenningssalernið sem er þar inni á milli trjána. Mun betri sjónlínur eru að salerninu á Hlemmi.

Í ráðhúsinu er gæsla á opnunartímum þess og salernunum vel sinnt. Salernisturnarnir eru heimsóttir einu sinni á dag og litið eftir þrifum og ástandi þeirra.

Margir viðmælendur nefndu að í dag væri kallað eftir salernum með meira eftirliti og að þörf væri á einu salerni í miðbænum með góðri aðstöðu og gæslu. Samtvinna mætti starfsemi salerna við aðra starfsemi.

2.11. Vegvísun, merkingar og kynning

Við Hlemm, Mæðragarð og Frakkastíg eru umferðarmerki með WC merkingu og ör sem bendir í átt að salernisturnunum. **Vegvísun** að almenningssalernum og **merkingar** mættu vera mun betri og vinna mætti í því að salernin væru betur kynnt, bæði fyrir íbúum og ferðamönnum.

Á **skiltaprestum** í miðbænum eru ekki gefnar upplýsingar um næsta salerni. Því mætti bæta úr og komu fram hugmyndir um að gott væri að gefa upp vegalengd að næsta salerni og gefa þjónustu þeirra til kynna með merkingum t.d. aðgengi fyrir alla.

Á **kortum** sem er dreift til ferðamanna eru úreltar upplýsingar um staðsetningu salerna og oft vísað á bílastæðahúsin þar sem salernum hefur verið lokað.

Bent hefur verið á að ekki er gott aðgengi að **kortum** sem sýna hvar maður er staddur í bæjarlandinu „Þú ert hér“, fyrir ferðamenn í borgarlandinu og ef koma á slíkum kortum fyrir þá þyrfti að benda á almenningssalerni á kortunum. Dæmi um slík kort má sjá víða erlendis og eru hér sýnd dæmi frá London og Edinborg, sem líta mætti til við gerð slíkra korta (mynd 2.3).

Mynd 2.3. Upplýsingaskilti fyrir ferðamenn í London og Edinborg.

Leitað var upplýsinga um almenningssalerni í miðbænum hjá upplýsingamiðstöð ferðamanna Ingólfsnausti og í miðstöð sem nokkrir ferðapjónustuaðilar reka við Laugaveg. Á báðum stöðum var greiðlega vísað á næsta salerni, bæði salernisturna og aðstöðu í Ráðhúsinu, Listasafni Íslands og á Borgarbókasafninu.

Mynd 2.4. Umferðarmerki með WC merkingu við Hlemm og skiltaprestur í miðbænum sem mætti bæta inn á upplýsingum um næsta almenningssalerni.

Salernin í Mæðragarðinum og Hljómskálagarðinum sjást illa sem hefur áhrif á notkun þeirra og tilfinningu fyrir öryggi.

Mörg sveitarfélög hafa sett sér stefnu um að öll salerni séu merkt með sama augljósa hættinum, þau hafi öll sameiginleg útlitseinkenni eða að hönnun þeirra sé samræmd. Slík samræming getur minnkað þörf fyrir skilti og aukið möguleika fólk á að þekkja salernin. Engin slík stefna hefur verið í gildi í Reykjavík.

2.12. Viðhorf til almenningssalerna/salernisturna

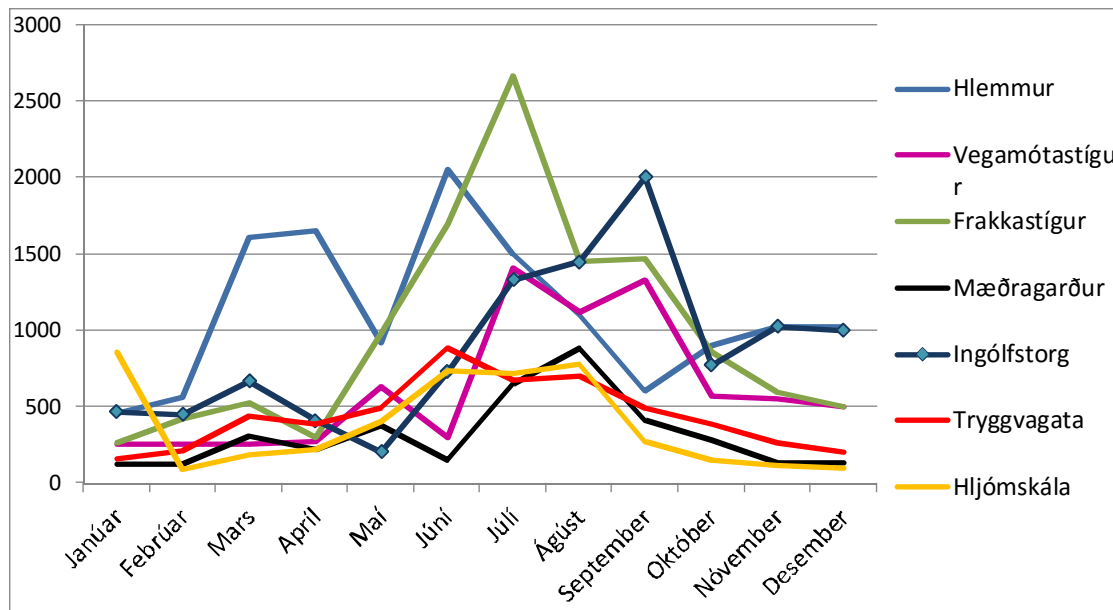
Það er nokkuð almennt viðhorf að Reykjavíkurborg hafi skyldum að gegna og eigi að reka almenningssalerni. Þá eru margir ánægðir með þau salerni sem boðið er uppá. Það er þó gagnrýnt að salernisturnarnir séu ekki með aðgengi fyrir alla, erfitt sé fyrir stórt fólk að athafna sig, þar sé ekki skiptiborð eða rými til að sinna börnum og erfitt getir reynst fyrir þá sem eru með ung börn að nota salernin því ekki er nægt pláss til að taka börnin með inn. Í vinnu starfshópsins komu einnig fram nokkur dæmi um mjög neikvæð viðhorf fólks sem starfar við upplýsingagjöf til ferðamanna til salernisturna. Þetta lýsir sér t.d. í því að um leið og vegfarendum er sagt frá þessum salernum er þeim frekar ráðlagt að fara t.d. á Listasafnið eða í Ráðhúsið um leið og viðkomandi fitjar er upp á nefið. Því eru sóknarfæri í að bæta ímynd almenningssalernanna sem eru alla jafna hrein og ágætlega um þau hugsað.

2.13. Staðsetning almenningssalerna

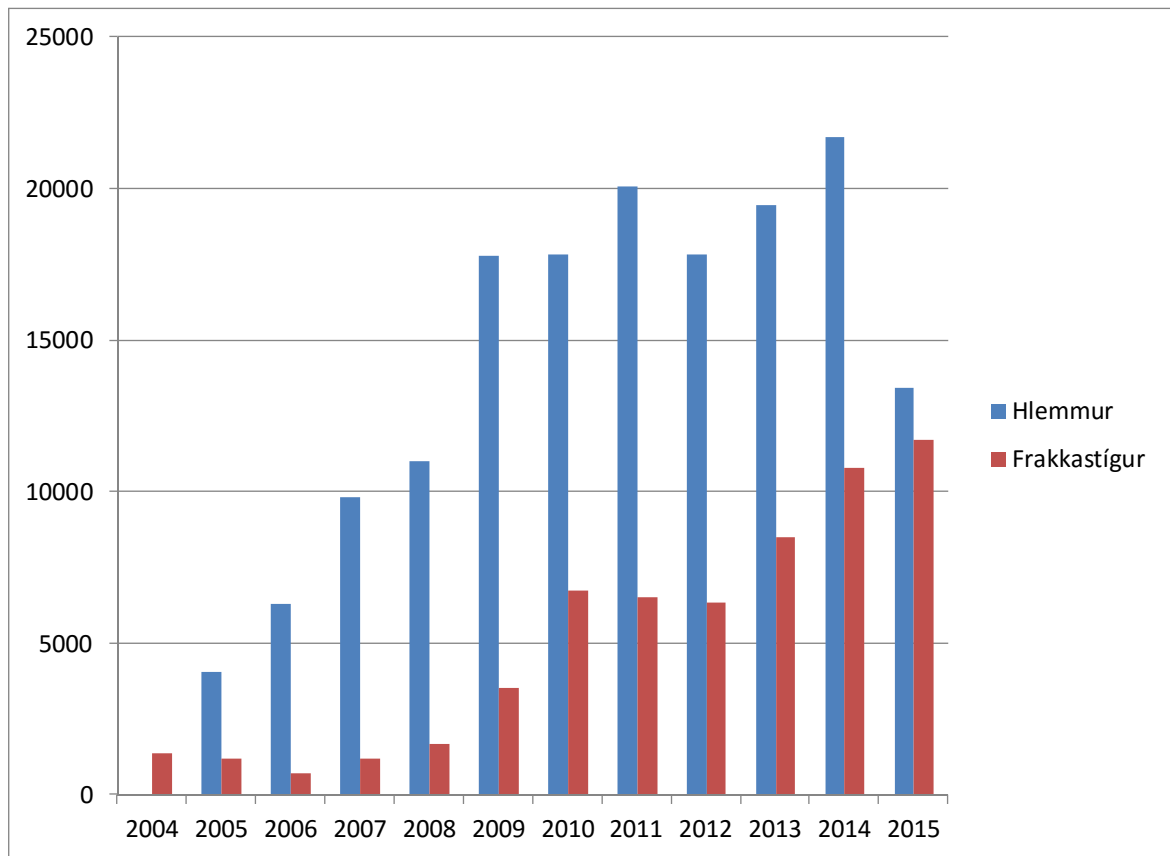
Almenningssalerni er best að staðsetja á fjölförnum stöðum svo sem torgum og gördum, á fjölförnum göngu- og hjólaleiðum og á útivistarstöðum. Meira máli skiptir að salernin séu þar sem fólk er flest heldur en að salerni séu staðsett í miðbænum með reglulegu millibili. Í kjarna miðborgarinnar, þar sem umferð fótgangandi er mest ætti t.d. að bjóða upp á vandaða salernisaðstöðu, t.d. við Bernhöftstorfu. Þegar núverandi salerni eru endurnýjuð þarf að bjóða upp á aðgengi fyrir alla. Ánægja ríkir um staðsetningu þeirra salernisturna sem eru í dag.

2.14. Notkun almenningssalerna

Aðgangur að salernisturnunum í miðbæ Reykjavíkur er skráður sem gefur upplýsingar um notkun salernanna. Á meðfylgjandi myndum má sjá yfirlit yfir notkun almenningssalernanna eftir mánuðum árið 2015 og árlega aðsókn frá 2004-2015 í þau salerni sem eru vinsælust yfir sumartímann. Árið 2007 fór mánaðarleg notkun á vinsælustu salernunum í um 700 heimsóknir á mánuði en árið 2015 voru heimsóknirnar í vinsælasta salernið mest í rétt yfir 2700 á mánuði. Þetta sýnir vel hve mikil aukning hefur verið á notkun salernanna.

Mynd 2.5. Notkun salernisturna í miðbæ Reykjavíkur eftir mánuðum árið 2015.

Mynd 2.6. Árleg aðsókn í salernisturna árin 2004-2015 (rekstur salernis á Hlemmi gekk illa árið 2015 vegna viðhalds og skemmdarverka).

2.15. Gjaldtaka fyrir notkun almenningssalerna

Í dag er aðgengi að salernisturnum ókeypis en hætt var að innheimta aðgangseyri fyrir þá árið 2007, en gjaldið var þá 10 krónur. Ástæðan fyrir því að hætt var að taka gjald var fyrst og fremst sú að fólk var almennt ekki með smápeninga á sér og þar með myndaðist hindrun fyrir notkun salernanna. Á þessum tíma voru innlit á salernin um 16.500 allt árið en síðan hefur orðið sprenging í notkuninni og voru innlit um 66.000 árið 2014.

Nú liggur fyrir að það þarf að endurnýja salernisturnanna og með nýjum turnum opnast möguleikinn á að þeir verði útbúnir þannig að hægt verði að greiða fyrir þjónustuna með korti eða pening. Gjaldtaka hefur bæði kosti og galla og má m.a. tyna eftirfarandi rök til:

Kostir	Gallar
Meiri virðing er borin fyrir þjónustu sem greitt er fyrir.	Gjald getur fælt fólk frá og notendum fækkað.
Betri umgengni.	Fleiri pissa úti.
Minni umferð um turnanna af þeim sem ekki eiga þangað erindi.	
Tekjur	

Erlendis er mjög mismunandi hvort að greitt er fyrir notkun á almenningssalernum eða ekki. Sem dæmi má nefna að í Danmörku og í Skotlandi kostar um 40 krónur íslenskar að fara á sambærileg salerni og turnarna. Til samanburðar kostar 200 krónur að fara á salerni við gestastofuna á Þingvöllum.

2.16. Fjölgun ferðamanna

Ferðamönnum í Reykjavík hefur fjölgað gríðarlega undanfarin ár sem eykur gríðarlega þörfina fyrir almenningssalerni á stöðum sem ferðamenn sækja á. Spár fyrir fjölgun ferðamanna næstu ár benda til þess að enn eigi ferðamönnum eftir að fjölga næstu ár. Þessi fjölgun hefur haft mikil áhrif á fjölda gangandi vegfarenda, sérstaklega í miðbæ Reykjavíkur og mun fleiri eru á ferli heldur en var. Það er virkilega jákvæð þróun og eykur líf í bænum.

Fjölgun ferðamanna eykur þörfina fyrir almenningssalerni og rekstraraðilar veitingahúsa í miðbænum kvarta mjög undan ágangi ferðamanna sem þurfa að komast á salerni, og óska eftir úrbótum. Þá er bent á að framboð almenningssalerna sé sjálfsagður hluti af uppbyggingum innviða og þar þurfi að bæta úr hjá borg sem býður gesti velkomna.

3. Tegundir almenningssalerna

3.1. Fullbúin salerni

Fullbúin salerni geta verið forhönnuð og keypt þannig af söluaðilum eða sérstaklega hönnuð fyrir kaupandann.

Ómönnuð salerni geta verið þannig útbúin að salernið er þrifið eftir hverja notkun. Salerni með varanlegar festingar geta verið með ýmsu móti en í borgum eru þau jafnan vatns-salerni. Með þeim er reglulegt eftirlit, sum eru með sjálfvirkri skolun á salerninu með sótthreinsandi efnum eftir hverja notkun en öll salernin þurfa regluleg þrif. Dæmi um salerni af þessu tagi innan borgarmarkanna eru salernisturnar í miðbænum. Salernin eru til af ýmsum stærðum og gerðum. Minni salerni eru án aðgengis fyrir alla en stærri salerni eru fullbúin með aðgengi fyrir alla og skiptiborð fyrir ungabörn.

Útlit og gerð salernanna getur verið með tvennum hætti:

- Fullbúin salerni bæði að innan og utan, útlit og innihald staðlað. Stundum er möguleiki á að hafa áhrif á lit eða áferð á ytri byrði.
- Sérhönnuð salerni þar sem allar innréttingar og innri gerð er stöðluð, en ytra útlit er sérhannað eftir óskum. Mögulega er hægt að kaupa innihaldið en byggja sérstaklega utan um salernin.

Forhönnuð og fullbúin salerni eru alla jafna sterkbyggð og allar innréttingar þannig gerðar að þau standast álag mjög vel (mynd 3.1). Ef salerni eru sérhönnuð þá þarf að gæta þess að þau séu gædd sömu eiginleikum (mynd 3.2.). Mikilvægt er að hönnun almenningssalerna sé vönduð og í takt við það umhverfi sem þeim er ætlað að vera í.

Mynd 3.1. Dæmi um forhönnuð fullbúin salerni.

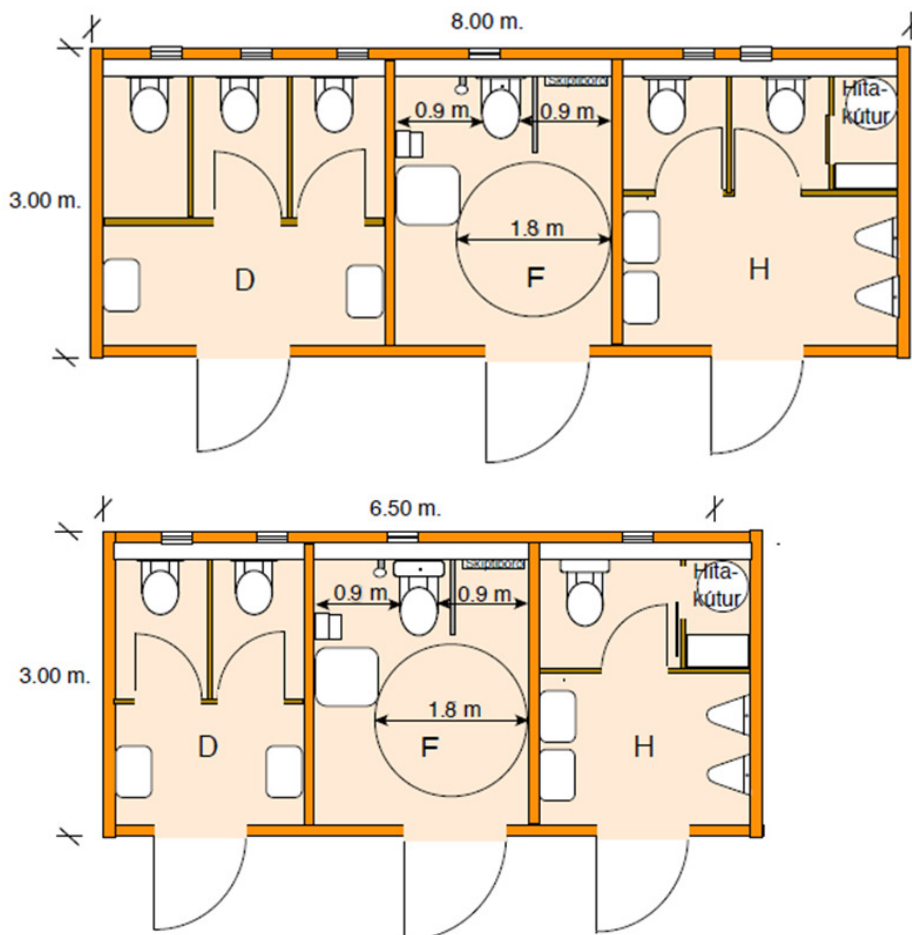
Mynd 3.2. Dæmi um salerni sem eru sérhönnuð fyrir ákveðna staðsetningu. Tæki og innréttingar innandyrna eru mögulega af staðlaðri gerð en ytra útlit sérhannað. Salernið til hægri er við biðstöð strætisvagna.

3.2. Færanleg vatnssalerni

Færanleg salerni geta verið vatnssalerni sem þarf að tengja við lagnakerfi á staðnum. Slík salerni geta verið mjög vönduð, með aðgengi fyrir fólk með fötlun og skiptiborði. Hægt er að útbúa tengistöð á útvistarsvæðum og staðsetja þessi salerni þar, t.d. yfir sumarið þegar álagið er hvað mest en mögulega fjarlægja þau yfir vetrarmánuðina þegar álag er minna því þá er um leið meiri hættu á slæmri umgengni. Þessi útfærsla er einnig hentug til að setja upp þegar hátíðir eru haldnar og minnkar þá þörf fyrir færanlegu salernin sem eru frumstæðari. Útlit þessara salerni getur verið með ýmsu móti og þau geta verið eitt eða fleiri í einingu.

Mynd 3.3. Dæmi um útlit færanlegra vatnssalerna: a) Færanlegt salerni með aðgengi fyrir alla. Inni eru tvö salerni og handlaugar. b) 2x3 salernum fyrir hvort kyn, hita og rafmagni.

Mynd 3.4. Dæmi um innra skipulag færanlegra eininga með vatnssalernum.

3.3. Kamrar

Hefðbundnir kamrar, oft byggðir úr timbri ofan á holu sem síðan fyllist upp í, hafa verið algengir við fjallaskála. Nútímalega útfærslan á kömrum eru færanleg salerni (mynd 2.1) sem þjónustuaðilar leigja út stök eða fjórar til sex einingar saman á grind. Þjónustuaðilinn sér þá um þrif og þjónustu og notar til þess sérstök rofefni sem draga úr lykt. Salernin eru ekki tengd við vatn heldur eru með safntank sem losaður er reglulega af þjónustuaðila. Á salernunum er venjulega klósettseta, salernispappír og í einhverjum tilvikum aðstaða til handþvotta.

Mynd 3.5. Nútíma kamrar.

3.4. Pissustandar /pissurennur

Víða í borgum eru salerni sem eru eingöngu ætluð körlum og bara með pissuskálum/rennum. Útlit salernanna er mismunandi og þau tæknivæddustu eru þannig útbúin að þau falla niður í götuna yfir daginn en eru tekin upp yfir nóttina. Salerni af þessari gerð eru t.d. í notkun í Odense í Danmörku, svo dæmi sé tekið.

Mynd 3.6. Pissustandar/pissurennur.

3.5. Ýmsar gerðir salerna

Salerni út um heim eru af ýmsu tagi. Hér eru sýnd nokkur dæmi til að sýna að almenningssalerni geta verið af ýmsu tagi.

Mynd 3.7. Ýmsar gerðir almenningssalerna.

3.6. Ýmsar gerðir merkinga fyrir salerni

Ýmsar tegundir merkinga eru til fyrir salerni. Til eru sýnd nokkur dæmi til að gefa fjölbreytileikann til kynna.

Mynd 3.8. Ýmsar gerðir vegvísa fyrir almenningssalerni.

4. Aðbúnaður á almenningssalernum

4.1. Lög og reglur um almenningssalerni.

Í lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir er talin upp starfsemi sem skal hafa starfsleyfi heilbrigðisnefndar. Þar á meðal eru almenningssalerni, Í reglugerð um hollustuhætti nr. 941/2002 er sami listi yfir starfsleyfisskylda starfsemi og í IV. kafla þeirrar reglugerðar er fjallað almennt um húsnæði og lóðir og þær kröfur sem gerðar eru til salernisaðstöðu. Þar segir:

Salernisaðstaða.

15. gr.

Í eða við hverja byggingu, þar sem fólk hefst við að jafnaði, skal koma fyrir hæfilegum fjölda salerna og hreinlætistækjum, sbr. ákvæði í fylgiskjali 2.

Salernisklefi skal vera a.m.k. 1,2 m² að stærð en salernisklefi sem fatlaðir geta notað, minnst 3,3 m² að stærð. Handlaug með heitu og köldu vatni og tilheyrandi hreinlætisbúnaði skal vera í klefanum eða við hann í sérstöku rými. Þá skal vera ruslafata með loki í hverjum salernisklefa. Þar sem skilrúm salernisklefa ná ekki niður að gólfi og upp að lofti skulu salernisrými vera aðgreind fyrir konur og karla.

Salernisklefi og anddyri skulu vera úr eða klædd efni sem gott er að halda hreinu. Þar skal vera fullnægjandi loftræsting og birta.

Salernisklefi má ekki opnast beint út í rými þar sem matvæli eru meðhöndluð og hæfileg aðgreining skal vera þar sem fólk hefst við að jafnaði.

Í starfsleyfisskilyrðum Umhverfisstofnunar og heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga fyrir almenningssalerni eru eftirtalin atriði helst:

- Merki sem vísar á salerni skal vera til staðar.
- Aðgangur skal vera að neysluvatni.
- Um notkun og staðsetningu þurrsalerna og færanlegra salerna þarf samþykki og úttekt heilbrigðisnefndar.
- Gólfhlötu minnst 1,2 m² og 3,3 m² fyrir hreyfihamlaða...
- ...skal vera handlaug með rennandi vatni, fljótandi sápu...
- Ruslafata með loki skal vera í hverjum salernisklefa.
- Húsnæði og öll aðstaða skal þrífri a.m.k. daglega. Sjálfhreinsandi salerni skulu háð daglegu eftirliti rekstraraðila. Heilbrigðisnefnd getur gert kröfu um skriflega hreinlætisáætlun.
- Aðkoma og lóð skulu vera hrein og snyrtileg og uppfylla almenn öryggissjónarmið.

Þar af leiðandi þarf að uppfylla ofantalin skilyrði fyrir almenningssalerni. Í Reykjavík eru starfsleyfi gefin út af Heilbrigðisnefnd Reykjavíkur að undangenginni úttekt. Sótt er um starfsleyfi hjá Heilbrigðiseftirliti Reykjavíkur.

Að auki er vert að nefna að verslunar- og þjónustumiðstöðvar og samgöngumiðstöðvar eru einnig starfsleyfisskyld starfsemi og hefur Umhverfisstofnun gefið starfsleyfisskilyrði fyrir þessa starfsemi. Þar segir um húsnæði og búnað að "gestir skulu hafa greiðan aðgang að fullbúinni snyrtingu".

Í næsta kafla er sett fram tillaga um að Reykjavíkurborg miði við gátlista með krögum um ákveðin útbúnað og umgjörð fyrir almenningssalerni, þegar ný salerni eru útbúin.

5. Tillögur starfshóps

5.1. Þjónustumarkmið

Almenningssalarni eiga að vera aðgengileg og örugg fyrir alla notendahópa, hrein og vel við haldið. Umhverfi þeirra á að vera aðlaðandi og almenningssalarni skulu vera aðgengileg þar sem mest er af fólki svo sem í miðbæ borgarinnar og á helstu útivistarstöðum í og við borgina.

5.2. Leiðir að markmiðunum

Aðgengileg, hrein, örugg og vel viðhaldið:

- Á öllum almenningssalernum eiga að vera upplýsingar um hvernig þeim er haldið hreinum og skýrar notkunarleiðbeiningar.
- Ný salerni eiga að vera með aðgengi fyrir alla, bæði á leiðum að salernunum og inni á þeim og góða aðstöðu fyrir barnafólk.
- Upplýsingar um staðsetningu salerna á kortum eiga að vera skýrar og réttar og æskilegt að hægt sé að finna næsta almenningssalarni með snjallsíma.

Staðsetning

- Almenningssalarni skulu vera þar sem mest er af fólki og notendum.
- Flestir vegfarendur eru í miðbænum og á útivistarsvæðum borgarinnar.
- Á svæðum í miðbænum og víðar, þar sem oft eru viðburðir, verði mögulegt að koma fyrir færanlegum vatnssalernum.
- Gefa á upplýsingar um staðsetningu almenningssalerna með skiltum. Æskilegt er að sýna gönguvegalengd á salernið og gefa til kynna þá aðstöðu sem er til staðar.
- Upplýsingar um staðsetningu salerna á kortum eiga að vera skýrar og réttar.

5.3. Aðgerðir

Eftirfarandi aðgerðir eru skilgreindar til að ná þeim markmiðum sem sett eru. Ábyrgð á framfylgd er hjá Umhverfis- og skipulagssviði.

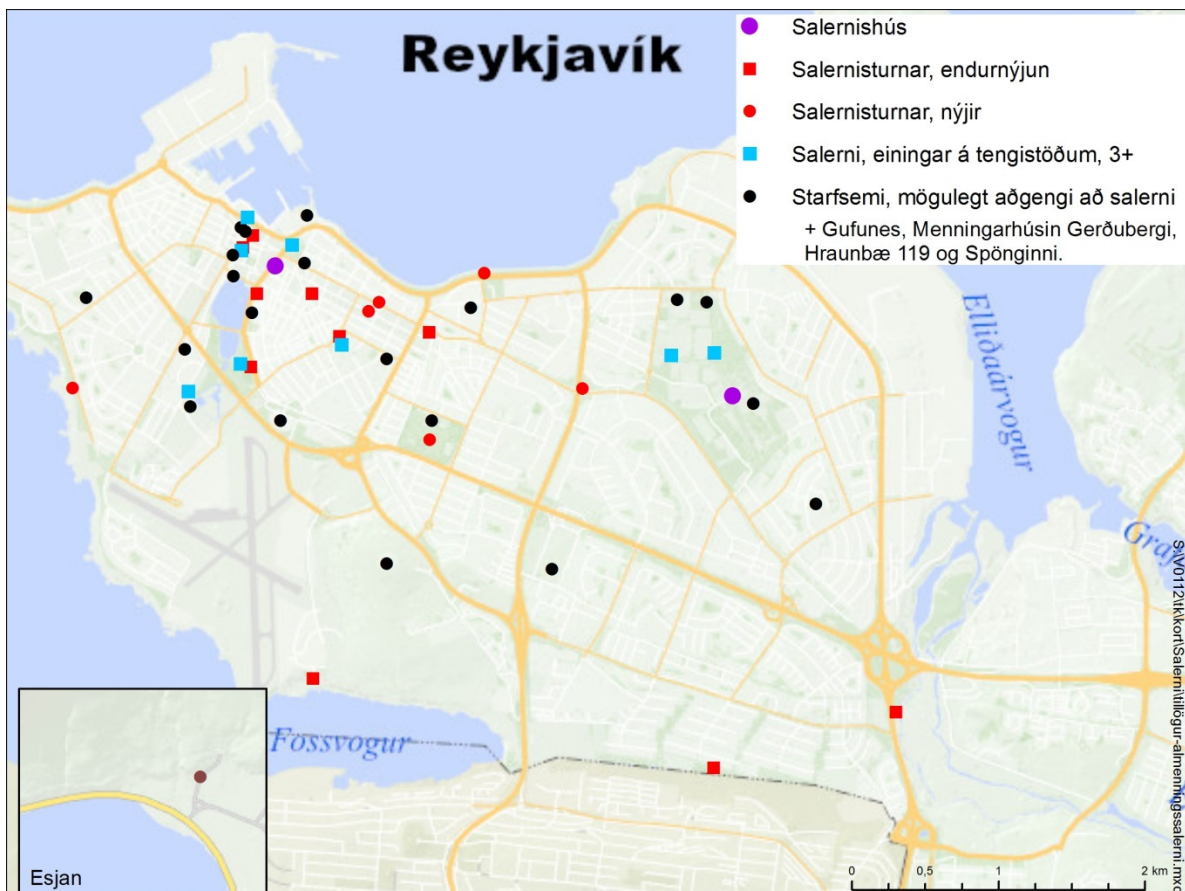
- I. Almenningssalernum í Reykjavík verði fjölgað.
- J. Þegar salerni er endurnýjað skal skoða staðsetningu þess út frá öryggi og sjónlínum. Núverandi salerni í Mæðragarði og Hljómskálagarði eru til dæmis ekki nægilega vel staðsett út frá þessum sjónarmiðum.
- K. Endurnýjuð salerni eiga að vera með aðgengi fyrir alla, aðstöðu fyrir barnafólk, vel merkt og skilti sem vísa vegin að þeim.
- L. Í öllum almenningssalernum eiga að vera upplýsingar um hvernig þeim er haldið hreinum og skýrar notkunarleiðbeiningar.
- M. Gefa á upplýsingar um staðsetningu almenningssalerna með skiltum. Æskilegt er að sýna gönguvegalengd á næsta salerni og gefa til kynna þá aðstöðu sem er til staðar. Bættar merkingar verða unnar með Höfuðborgarstofu.
- N. Viðhalda skal gagnagrunni um staðsetningu og viðhald almenningssalerna og veita upplýsingar um staðsetningu og aðstöðu á vefsíðu Reykjavíkurborgar. Í gagnagrunni skulu skráðar upplýsingar um heimilisfang, staðsetningu, gerð, aðgengi fyrir alla, aðstaða fyrir barnafólk, gjald og eignarhald.
- O. Gera þarf átak í miðlun upplýsinga til þeirra sem vinna ferðamannakort fyrir Reykjavík eða miðla upplýsingum um staðsetningu salerna á netinu.
- P. Útbúið verður aðstaða í miðbænum með lögnum þar sem koma má fyrir færanlegum vatnssalernum þegar stærri viðburðir eru í miðborginni.
- Q. Þegar torg eða almenningsrými sem Reykjavíkurborg kemur að eru endurhönnuð, ætti alltaf að skoða hvort almenningssalarni eigi að vera hluti af endurhönnuninni.

5.4. Verkefni, tillögur til úrbóta

Starfshópur um almenningssalerni leggur fram eftirfarandi verkefni sem sínar tillögur til úrbóta. Fjallað er nánar um tillögurnar í kaflanum hér á eftir:

1. Endurnýjun eldri sjálfvirkra salerna.
2. Ný salernishús.
3. Nýir tengistaðir fyrir færanleg vatnssalerni sem er hægt að nota á stærri viðburðum í miðbænum.
4. Samningar við aðila innan og utan borgarinnar um að opna sín salerni fyrir almenningi.
5. Úrbætur í aðgengi, merkingum, skiltum og miðlunarefni.
6. Kröfur um útbúnað á almenningssalernum, gátlisti.

Staðsetningar eru sýnar með fyrirvara um nánari útfærslu á hverjum stað m.t.t. aðgengis, staðsetningar, umhverfis og lagna. Unnið hefur verið kostnaðarmat fyrir tillögurnar og fylgja þær hér. Ítarlegra kostnaðarmat er í viðauka 5.

1. Endurnýjun eldri sjálfvirkra salerna

Starfshópurinn I leggur til að þegar samningur við AFA um rekstur turnsalernanna rennur út 2018 þá verði unnið að því að salerni verði áfram þar sem salernisturnarnir eru nú. Þegar endurnýja þarf salernin þá á það að vera fyrsta val að endurnýjað salerni verði með aðgengi fyrir alla.

- Vegamótastígur
- Frakkastígur
- Hlemmur
- Ingólfstorg
- Tryggvagata
- Mæðragarður

- Hljómskálagarður

Miðað er við að ný salerni verði sambærileg við þau sem hér eru sýnd en útlit þeirra getur verið með margvíslegum hætti:

Kostnaður: Rekstrarkostnaður þeirra salerna sem nú eru í notkun er um 5,3 milljónir hvert á ári en salernin eru 7. Salernin eru á rekstrarleigu.

Gert er ráð fyrir að við endurnýjun sé hagkvæmara að kaupa ný salerni en að leigja og er miðað við salerni með aðgengi fyrir alla. Stofnkostnaður við hvert nýtt salerni er áætlaður 27,3 milljónir en rekstrarkostnaður er áætlaður 2,3 milljónir á ári á hvert salerni eftir það. Áætlað er að endurnýja 4 salerni árið 2018 og þrjú árið 2019. Ítarlegri kostnaðaráætlun með forsendum er í viðauka 5.

2. Ný salernishús

Starfshópurinn leggur til að á eftirtöldum stöðum verði gerð ný salerni til að bæta aðstöðuna í borginni. Um verði að ræða salerni með aðgengi fyrir alla. Í mati á kostnaði er miðað er við þrjár gerðir salerna sem henta við mismunandi aðstæður:

Gerð 1. Einfaldur salernisturn með aðgengi fyrir alla. Sjálfvirk hreinsun. Útlit getur verið margvíslegt.

Lagt er til að salerni sem er sambærilegt við ofangreindar tegund verði sett upp á eftirfarandi stöðum:

- Laugatorg, Laugavegur 56 við Kjörgarð
- Vitatorg.
- Suðurlandsbraut við göngu- og hjólastíg, norðaustan við gatnamót Suðurlandsbrautar/Kringlumýrarbrautar.
- Fossvogsdalur við göngu- og hjólastíg, t.d. suðvestan við Fossvogsskóla.
- Sæbraut við göngu- og hjólastíg, nokkru austan við Katrínartún.
- Klambratún, við stíg austan megin við Kjarvalsstaði.
- Ellidaárdalur, t.d. við áningarstað í nágrenni við Skötufoss
- Ægissíða við göngu- og hjólastíg, t.d. við grásleppuskúrana.
- Nauthólsvík við göngu- og hjólastíg, norðan við þjónustuhús ylstrandarinnar.

Kostnaður: Gert er ráð fyrir að hagkvæmara sé að kaupa ný salerni en að leigja og er miðað við salerni með aðgengi fyrir alla. Stofnkostnaður við hvert nýtt salerni er áætlaður 28,8 milljónir en rekstrarkostnaður er áætlaður 2,7 milljónir á ári á hvert salerni eftir það. Áætlað er að setja upp tvö ný salerni árið 2017, eitt árið 2018, tvö árið 2019 og fjögur árið 2020. Ítarlegri kostnaðaráætlun ásamt forsendum er í viðauka 5.

Gerð 2. Fjögur salerni þar sem að minnsta kosti eitt er með aðgengi fyrir alla. Tilbúnað salerniseiningar sem hægt er að setja saman og hanna útlit þannig að útlit salernishússins taki mið af umhverfi sínu. Hægt er að byggja einingarnar inn í landið eða aðrar byggingar.

Lagt er til að salerni sem er sambærilegt við ofangreindar tegund verði sett upp á eftirfarandi stöðum:

- Laugardalur, á torg við aðalinngang í Húsdýragarðinn.
- Bernhöftstorfan. Borgin byggir upp nýja salernisaðstöðu með aðgengi fyrir alla. Aðkoma gæti verið frá torginu þar sem útitaflið er í dag og uppbygging gæti ef til vill verið í tengslum við aðstöðu til veitingarekstrar eða markaðsstarfsemi. Sem dæmi gæti veitingarekstur verið boðinn út og því fylgt krafa um að reka salerni. Gert er ráð fyrir nokkrum salernum og þar á meðal salerni með aðgengi fyrir alla.

Kostnaður: Gert er ráð fyrir að hagkvæmara sé að kaupa ný salerni en að leigja og er miðað við að a.m.k. eitt salerni sé með aðgengi fyrir alla. Stofnkostnaður við hvert nýtt salerni er áætlaður 32,3 milljónir en rekstarkostnaður er áætlaður 2,7-3,4 milljónir á ári eftir það. Áætlað er að setja annað salernið upp árið 2017 og hitt árið 2020. Ítarlegri kostnaðaráætlun ásamt forsendum er í viðauka 5.

Gerð 3. Tvö til þrjú salerni í gámaeiningu þar af a.m.k. eitt með aðgengi fyrir alla. Útlit getur verið margvíslegt.

Lagt er til að salerni sem er sambærilegt við ofangreindar tegundir verði sett upp á eftirfarandi stöðum:

- Göngustíg við Esju, við bílastæði.
- Við Gufunesbæ, á opnu leiksvæði.

Kostnaður: Stofnkostnaður við nýtt salerni er áætlaður 20,0 milljónir en rekstarkostnaður er áætlaður 2,7 milljónir á ári eftir það. Áætlað er að setja salernið við Esju upp árið 2017 en salerni við Gufunesbæ árið 2019. Ítarleg kostnaðaráætlun ásamt forsendum er í viðauka 5.

3. Nýir tengistaðir fyrir færanleg vatnssalerni sem er hægt að nota á stærri viðburðum í miðbænum og víðar.

Lagt er til að útbúa tengistaði þar sem hægt verði að setja upp einingar með færanlegum vatnssalernum, þegar stærri viðburðir eru haldnir í Reykjavík. Á hverjum tengistað er gert ráð fyrir 1 stk. færanlegri einingu og gryfju, ásamt 2 auka gryfjum með loki. Jarðvegsskipta þarf undir salernin á þessum stöðum og setja grasstein eða sambærilegt, ef svæðið er ekki hellulagt, malbikað eða steipt. Kostnaðaráætlun gerir ráð fyrir að keypt séu salerni fyrir tengistaðina sem verði eign Reykjavíkurborgar, sambærileg við þau sem hér eru sýnd en eins mætti gera ráð fyrir að leigja salerni til að setja á þessa staði þegar þörf er á.

Fjöldi salerna í hverri einingu og útlit getur verið mismunandi en alltaf skal gera ráð fyrir a.m.k. einu salerni með aðgengi fyrir alla og fyrir alla.

Eftirtaldar tillögur um tengistaði eru lagðar fram og má sjá kort og loftljósmyndir af þessum stöðum í viðauka 4:

- Hljómskálagarður nálægt salerninu sem er þar núna
- Við gömlu höfnina t.d. á bílastæðinu við miðbakka, á móti Kolaportinu. Samstarf við Faxaflóahafnir.
- Rútustæði við Arnarhól.
- Laugardalur, hljómleikasvæði, við stíga vestan við þvottalaugarnar.
- Skólavörðuholt, grassteinslagt bílastæði norðan Hallgrímskirkju
- Ingólfstorg, á bílastæði við Veltustund 3-3B
- Við Norræna húsið, á sunnanvert malarbílastæðið austan megin við Sæmundargötu.
- Íþróttasvæði í Laugardal – vegna t.d. fótboltaleikja eða stærri viðburða. Á plani milli félagsheimilis þróttar og Laugardalsvallar.

Kostnaður: Gert er ráð fyrir að við stofnkostnaður við hvern tengistað sé um 18,8 milljónir og rekstarkostnaður á ári sé 1,8 milljónir. Gert er ráð fyrir að tengistaðir verði byggðir upp í áföngum á árunum 2017 til 2020 og keypt verði salerni fyrir hvern þeirra. Hægt er að sjá ítarlegri tíma- og kostnaðaráætlun með forsendum í viðauka 5.

4. Samningar við aðila innan og utan borgarinnar um að opna sín salerni fyrir almenningi.

Hægt væri að stórauka framboð almenningssalerna með því að gera samkomulag við aðila sem eru að reka salerni um að þau þjóni almenningi og hægt sé að vísa á þau sem slík. Þetta á t.d. við fjölda salerna sem eru rekin af aðilum borgarinnar eða af aðilum sem fá umtalsverða rekstrarstyrki frá borginni. Mörg þessara salerna eru opin öllum í dag og akkur í því fyrir borgina að samkomulag sé um að þau megi kynna sem almenningssalerni t.d. á kortum ferðamanna. Það er hagur borgarinnar að bjóða ferðamenn, íbúa og gesti velkomna og gott framboð almenningssalerna er liður í því.

Lagt er til að gert sé samkomulagi við neðangreinda aðila um að salerni þeirra séu almenningssalerni. Gerður yrði leigusamningur ef af yrði:

- Sundlaugar
 - Árbæjarlaug
 - Grafarvogslaug v/Dalhús
 - Laugardalslaug, Sundlaugarvegur 30
 - Sundhöll Reykjavíkur, Barónsstíg 45a
 - Vesturbæjarlaug v/Hofsvallagötu
 - Þjónustuhús Ylströndin Nauthólsvík
- Söfn og sýningar
 - Listasafn Reykjavíkur
 - Kjarvalsstaðir, Miklatúni
 - Landnámssýningin Aðalstræti 16
 - Borgarbókasafn Reykjavíkur, Tryggvagata 15
 - Menningahúsið Árbæ, Hraunbæ 119
 - Menningarhúsið Gerðubergi 3-5
 - Menningarhúsið Kringlunni við Listabraut

- Menningarhúsið Sólheimum 27
- Menningarhúsið Spönginni 41
- Skrifstofur Reykjavíkurborgar
 - Ráðhús Reykjavíkur, Tjarnargata 11
 - Höfðatorg, Borgartún 12-14
- Aðrir
 - Harpa
 - Perlan Öskjuhlíð
 - BSÍ samgöngumiðstöð
 - Norræna húsið
 - Þjóðmenningarhúsið
 - Þjóðminjasafnið
 - Listasafn Íslands, Fríkirkjuvegi 7
 - Tjaldsvæðið Laugardal

Kostnaður: Gert er ráð fyrir að hverju salerni fylgi rekstrarkostnaður fyrir um 2,3 milljónir á ári. Þetta er umsemjanlegt en við þessa áætlun er gengið út frá því að standa undir kostnaði við eina eftirlits og þjónustuferð á hvert salerni á dag. Ítarleg kostnaðaráætlun ásamt forsendum er í viðauka 5.

5. Úrbætur í aðgengi, merkingum, skiltum og miðlunarefni.

Hópurinn leggur til að bæta merkingar, vegvísun og kort

- Merkingar á salernum þurfa að vera einfaldar og skýrar með tilliti til sjónskertra og fólks með lestrarörðugleika. Merkingar á salernum þurfa að vera upphleyptar og með blindralettri.
- Ef boðið er upp á eitt stakt salerni þá skal merkja það þannig að þangað séu allir velkomnir.
- Setja inn merkingar fyrir alla turnana, skilti og hvað það er langt á salerni. Dæmi: í Hljómskálagarði á leiksvæði og við Sólvarið ef samkomulag næst við Hörpu um að salernin þar megi kynna sem almenningssalerni. Merkingar sem vísa á Kaffi Flóru.
- Bæta aðgengi að salerni í Mæðragarði, en þar er hátt þrep fyrir framan inngang í salerni.
- Setja merkingar í Borgarvefsjá fyrir salerni.
- Setja inn á vef borgarinnar skrá með landupplýsingum um hvar salerni eru staðsett. Gögnin verði til frjálsra afnota fyrir alla og aðilum sem eru með kort á netinu sendar upplýsingar um að þessi gögn séu fyrirliggjandi t.d. access.is og OpenStreetmap.org. Aðilum sem eru að vinna landakort/ferðamannakort verði sendar upplýsingar um staðsetningu salerna í Reykjavík.
- Til að auka á jákvæða upplifun gesta af salernunum er lagt til að bæta við merkingum á íslensku og ensku inn á öll almenningssalerni um hvernig þau eru þrífni og hvernig eftirliti með þeim er háttað.

Kostnaður: Kostnaður við betri merkingar með skiltum er áætlaður 5 milljónir. Kostnaður við merkingar í borgarvefsjá (m.a. hönnun á tákni) er 1 milljón og úrbætur í upplýsingagjöf inni á salernum er áætlaður 0,5 milljónir. Kostnaður við bætt aðgengi í Mæðragarði er áætlaður 0,4 milljónir. Allar úrbætur eru áætlaðar árið 2016. Ítarlegri kostnaðaráætlun ásamt forsendum er í viðauka 5.

6. Kröfur um útbúnað á almenningssalernum, gátlisti.

Við uppsetningu almenningssalerna í Reykjavík skal líta til meðfylgjandi gátlista um útbúnað á almenningssalernum. Listinn er byggður á starfsleyfissskilyrðum Umhverfisstofnunar og heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga fyrir almenningssalerni, kröfum heilbrigðisnefnda, reglugerð nr. 941/2002 um hollustuhætti, byggingareglugerð nr. 112/2012, leiðbeiningablaði um algilda hönnun og niðurstöðu starfshóps um almenningssalerni sem vann þessa greinargerð. Sambærilegur gátlisti frá Kaupmannahöfn var hafður til hliðsjónar.² Öll salerni skulu útbúin á þann hátt að þau samræmist neðangreindum kröfum. Stefnt er að því að gátlistinn verði hluti af rekstrarhandbók Reykjavíkurborgar.

² Statens byggeforskningsinstitut: Tjekliste BR 10 Version 2. Juni 2014. Sjá <http://www.sbi.dk/tilgaengelighed/tjeklister/wc-rum>

S- Starfsleyfisskilyrði Umhverfisstofnunar og heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga fyrir almenningssalerni.

H - Heilbrigðisnefnd getur gert kröfu um skriflega hreinlætisáætlun.

RH – Reglugerð nr. 941/2002 um hollustuhætti.

BR – Byggingareglugerð nr. 112/2012.

L – Leiðbeiningar við byggingarreglugerð, leiðbeiningablað 6.8.3. Algild hönnun snyrtinga og baðherbergja.

N– Niðurstaða starfshóps byggð á sambærilegum viðmiðum fyrir Kaupmannahöfn

Ný almenningssalerni skulu útbúin á þann hátt að þau samræmist æskilegum viðmiðum um aðgengi fyrir alla.

ALMENNAR KRÖFUR				
Efnisatriði	Tilvísun	Gerð	Skýring	OK?
Merki sem vísar á salerni	S	Krafa	Merking á hurð og við salerni.	Já ☐
Skilti sem vísar á salerni ef salerni er staðsett í almenningssalerni	N	Tilmæli	Æskilegt að skilti með vegvísun gefi upplýsingar um næsta salerni og þá aðstöðu sem þar er.	
Er aðstaða til að læsa reiðhjóli við almenningssalernið?	N	Tilmæli		Já ☐
Hæð á þröskuld í mesta lagi 25 mm.	BR	Krafa		Já ☐
Salernisklefi er a.m.k. 1,2 m ² að stærð	RH	Krafa		Já ☐
Salernisklefi er a.m.k. 3,3 m ² að stærð.	RH	Tilmæli /krafa	Þegar nýjum salernum er komið fyrir skal a.m.k. eitt þeirra uppfylla kröfur um aðgengi fyrir alla.	Já ☐
Hurð opnast út		Tilmæli	Meira pláss til athafna á salerni og auðveldara að opna hurð utanfrá t.d. vegna óhappa (t.d. falls).	Já ☐
Eru notkunarleiðbeiningar um sjálfhreinsandi salerni að utanverðu á íslensku ?	N	Tilmæli		Já ☐
Eru notkunarleiðbeiningar um sjálfhreinsandi salerni að innanverðu á íslensku ?	N	Tilmæli		Já ☐
Eru notkunarleiðbeiningar um sjálfhreinsandi salerni að utanverðu á ensku ?	N	Tilmæli		Já ☐
Eru notkunarleiðbeiningar um sjálfhreinsandi salerni að utanverðu á íslensku ?	N	Tilmæli		Já ☐
Er þrifaáætlun og upplýsingar um framfylgd hennar aðgengilegar að innanverðu á íslensku?	N	Tilmæli		Já ☐
Er þrifaáætlun og upplýsingar um framfylgd hennar aðgengilegar að innanverðu á íslensku?	N	Tilmæli		Já ☐
Merkingar með blindraetri.	N	Tilmæli		Já ☐
Ef skilrúm salernisklefa ná ekki niður að gólfi og upp að lofti skulu salernisrými aðgreind fyrir konur og karla.	RH	Krafa		Já ☐

ALMENNAR KRÖFUR				
Efnisatriði	Tilvísun	Gerð	Skýring	OK?
Ef salerni er þurrsalerni eða færanlegt salerni; er úttekt heilbrigðisnefndar lokið og liggur fyrir samþykki frá nefndinni?	S	Krafa		Já ☐
Handlaug með heitu og köldu vatni og aðstaða til að þurrka hendur	RH	Krafa		Já ☐
Ruslatunna með loki í hverjum salernisklefa	RH	Krafa		Já ☐
Aðstaða til bleijuskipta.	N	Tilmæli		Já ☐
Snagar til að hengja upp yfirhafnir/töskur.	N	Tilmæli		Já ☐
Er húsnæði og öll aðstaða þrífín a.m.k. daglega?	S	Krafa		Já ☐
Geta notendur séð skráningu á daglegum þrifum?	N	Tilmæli		Já ☐
Liggur fyrir skrifleg hreinlætisáætlun	H	Tilmæli	Krafa ef heilbrigðisnefnd hefur sett kröfu um skriflega hreinlætisáætlun í leyfisveitingu.	Já ☐
Eru sjálfhreinsandi salerni undir daglegu eftirliti?	S	Krafa		Já ☐
KRÖFUR FYRIR SALERNI MEÐ AÐGENGI FYRIR ALLA				
Hurð í það minnsta 0,8 m breið.	BR	Krafa		Já ☐
Hindrunarlaus svæði, 0,9m beggja vegna salernis	BR/L	Krafa		Já ☐
Hindrunarlaust svæði undir vaski, hæð 0,8 m og affall frá vaski tekið í vegg.	L	Krafa		Já ☐
Spegill í hæð 0,9-1,9 frá gólfi	L	Krafa		Já ☐
Stuðningsarmar beggja vegna við salerni, hæð 0,8m.	L	Krafa		Já ☐
Salernispappír aðgengilegur á stuðningsarmi.	L	Krafa		Já ☐
Sápuskammtari, handklæði/þurrkur og snagar í hæð 0,9-1,2 frá gólfi.	L	Krafa		Já ☐
Útbúnaður miðar við að hægt sé að nota hann með kreppta hendi og lítinn styrk.	L	Krafa		Já ☐
Hindrunarlaust snúningssvæði 1,8 m x 1,8m fyrir framan vask og salerni.	L	Krafa		Já ☐
Gólf og veggir með sýnilegan og skýran litamun, sem og litamunur á föstum búnaði við gólf og vegg	L	Krafa		
Hæð salernissetu frá gólfi, 0,48 m.	L	Krafa		Já ☐

VIÐAUKAR

Viðauki 1. Samantekt frá samráðsfundi með hagsmunaaðilum 18. júní.

Gestir fundarins skiptu sér í þrjá hópa og unnu 5 spurningar. Punktar úr þeirra umræðum eru birtir hér við hverja af þessum 5 spurningum. Punktarnir geta verið sjónarmið eins einstaklings eða hópsins alls. Í lokin koma svo fram nokkrar viðbótaráðendingar frá gestum.

1. Hvaða aðilar (hvers konar) eiga að bjóða upp á almenningssalerni í Reykjavík?
 - Reykjavíkurborg, tryggur þjónustuaðili með virkan tekjustofn (útsvar).
 - Faxaflóahafnir
 - AFA Ísland
 - Ríkisstofnanir, söfn og fleira slíkt.
 - Umferðarmiðstöðvar (Hlemmur, BSÍ, og fleira)
 - Við stærri íþróttaleikvanga/íþróttarfélög. KSÍ ætti t.d. að bæta aðstöðu sína við landsleiki.
 - Bílastæðahús
2. Á hvers konar stöðum/svæðum á að bjóða upp á almenningssalerni?
 - Á fjölförnum stöðum, torgum og gördum.
 - Á fjölförnum göngu- og hjólaleiðum
 - Á útivistarstöðum
 - Við stærri viðburði þar sem margir koma saman, íþróttaviðburði.
 - Við fjölfarnar götur, á samgönguásnum og við vegamót
 - Í kjarna miðborgarinnar ætti að bjóða upp á vandaða salernisaðstöðu, t.d. við Bernhöftstorfu.
 - Staðirnir sem turnarnir eru á eru fínir.
 - Vantar meiri festu í staðsetningu t.d. tengt viðburðum í miðbænum. Æskilegt að þegar salernum er bætt við í bæinn tengt viðburðum að þau séu þá alltaf sett á sama stað svo það sé auðveldara að rata á þau.
3. Er verið að sinna tilteknum notendahópum of mikið eða of lítið?
 - Engum hóp er sinnt of mikið.
 - Ferðamenn, fatlaðir og barnafólk kvartar yfir aðstöðuleysi. Vantar skiptiborð og aðstöðu til að athafna sig.
 - Hátíðargestum en t.d. á 17 júní er of lítið framboð af salernum.
 - Konum vantar snyrtilega og örugga aðstöðu, bjarta og áberandi. Aðstaðan sem er núna er meira í lagi fyrir karla en konur.
 - Hægt væri að bæta þvagrennum inn í flóru miðborgarinnar en það eru salerni sem sinna miklum fjölda.
 - Of lítið framboð á salernum tengt stærri viðburðum s.s. 17 júní.
 - Næturbjónusta mætti vera betri.
4. Hvernig á að vekja athygli á almenningssalernum í Reykjavík (t.d. skilti, kort, miðlun) ?
 - Með skiltum – einföldum, sérhönnuðum og samræmdum á áberandi stöðum.
 - Með síma – nútímalegu smáforriti (appi).
 - Með stórum heildarkortum af miðborginni merktum með WC á lykilstöðum
 - Bæta merkingar á kortum, t.d. túristakortum og google map
 - Með auglýsingum
 - Gangvirkir
 - Hafa vegalengd að salerni með á merkingum
 - Á stöndum með kortum fyrir ferðamenn þar sem wc er merkt inn á kortið á viðeigandi stöðum.
5. Hvar eiga að vera almenningssalerni?

Almennt var fólk sammála um að þær staðsetningar sem turnarnir eru á fyrir væru góðar, það þyrfti hinsvegar að bæta aðstöðuna og fjölga stöðum. Fleiri staðir þurfa að bjóða upp á „alla þjónustu“.

- Almennur áhugi á að hafa góða aðstöðu, upplýsta og mannaða í Bakarabrekkunni eða Bernhöftstorfunni og nýta þannig gamlar lagnir úr "Núllinu".
- Staðsetningar sem nefndar voru:
- Við Hörpuna (sbr. „Harpan er stærsta almenningssalerni í Reykjavík")
- BSÍ
- Vegamótastígur
- Laugatorg/ Kjörgarður
- Við gönguleið meðfram Sæbraut (sumir nefndu Sólfarið en aðrir vildu fara lengra frá því, t.d. á svæðið við þjónustukjarnann á móti Sólfarinu)
- Klambratún/Kjarvalsstaðir
- Nauthólsvík
- Við aðal göngu- og hjólaleiðir
- Í Viðey (vaxandi ferðamennska þar)
- Hljómskálagarður
- Elliðaárdalur
- Úti á Granda, þar er vaxandi líf með nýjum rekstri
- Bæta aðstöðu við Laugarveg
- Á Hverfisgötu - vaxandi gata
- Hallgrímskirkja
- Landakot
- Ægissíða
- Lækjartorg - Bernhöftstorfa
- Á mótum Skólavörðustígar og Laugavegar

Aðrar ábendingar:

- Það er ekki hægt að ætlast til þess að starfsemin í miðbænum (veitingarstaðir og þannig) sinni þessu.
- Mikill ágangur er á almenningssalernin, t.d. frá skemmtiferðaskipum.
- Turnarnir eru ekki að skapi allra.
- Aðstaðan hefur versnað síðustu 20 árin
 - Fyrir 20 árum voru mönnuð salerni t.d. á Hlemmi. Við Vegamótastíg var pissurenna.
 - Fólki hefur verið ýtt yfir á veitingastaði síðan þetta var.
- nú er verið að kalla eftir aðstöðu þar sem gömlu salernin voru
- á þeim tíma var þetta talin nauðsynlega þjónusta þjónustu hefur hrakað.
- Salernin sem voru á þessum tíma voru ekki öll opin allt árið.
- Klósettin í bílastæðahúsunum eru hætt - húsin orðin ómönnuð
- Nauðsynlegt er að vita bæði staðsetningu salerna og einnig HVAD er í boði fyrirfram t.d. vegna aðgengis fyrir barnafólk, fólk með fötlun o.s.frv.
- Staðan eins og hún er í dag er mjög erfið fyrir barnafólk, maður skilur ekki börnin eftir úti í vagni á meðan!
- Rými sem gagnast fólki með fötlun gagnast líka barnafólki og öðrum.
- Á stórviðburðum eru ekki eins mikil gæði í salernisaðstöðu í Reykjavík og í öðrum sveitarfélögum. Reykjavík er skrefi aftar en aðrir í tímabundnum lausnum og er að bregðast hlutverki sínu.
- Mikilvægt er að aðstaða á stórviðburðum sé alltaf á sömu stöðum
- Ath. að skipuleggjendum hlutu mikið hrós fyrir aðstöðu á landsmóti hestamanna - jákvætt dæmi.
- Almenningssalerni mætti hanna þannig að á sama stað væri hægt að henda rusli/taka á móti endurvinnslusorpi.
- Salernin í turnunum eru mörgum ekki að skapi og einhverjir fundarmenn þekktu engan sem hefði notað þau.
- Gera tengistaði fyrir færanleg salerni fyrir viðburði.
- Aðstaða þarf að vera björt og áberandi. Það er ekki hægt að ætlast til þess að starfsemin í miðbænum (veitingarstaðir og þannig) sinni þessu.

Viðauki 2. Almenningsalerni í Reykjavík, ljósmyndir

Salerni við Hlemm.

Salerni við Frakkastíg, skammt frá Hallgrímskirkju.

Salerni við Tryggvagötu, skammt frá Tollhúsinu og Hafnarhúsinu.

Salerni við Ingólfstorg.

Salerni í Mæðragarðinum.

Salerni í Hljómskálagarði.

Almenningssalerni eru í Ráðhúsinu.

Salerni við Esjurætur (við Esjustofu).

Viðauki 3. Tillögur fyrir tengistaði fyrir færanleg almenningssalerni.

Á kortunum eru sýndar lagnir fyrir rafmagn (bleikt), kalt vatn (blátt) og fráveitu (brúnt). Gögn úr borgarvefsja.

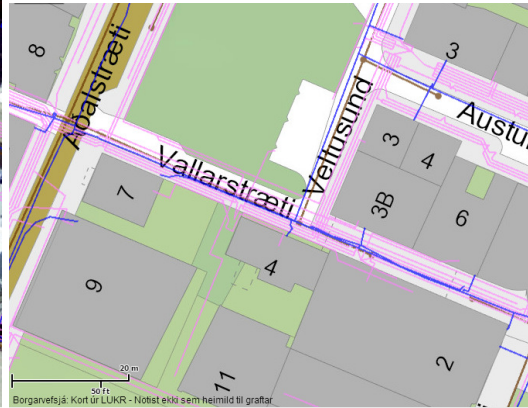
Hljómskálagarður, nálægt salerninu sem er þar núna.

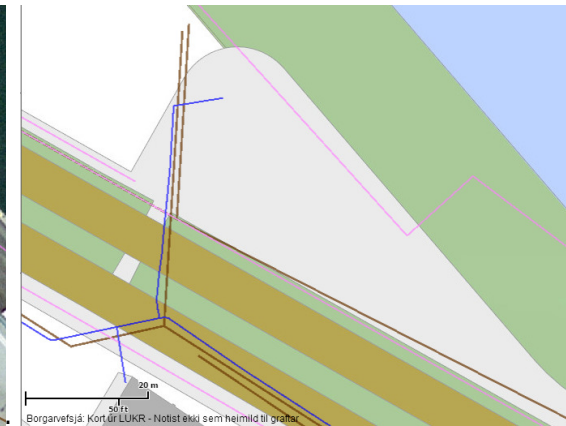
Rútustæði við Arnarhól.

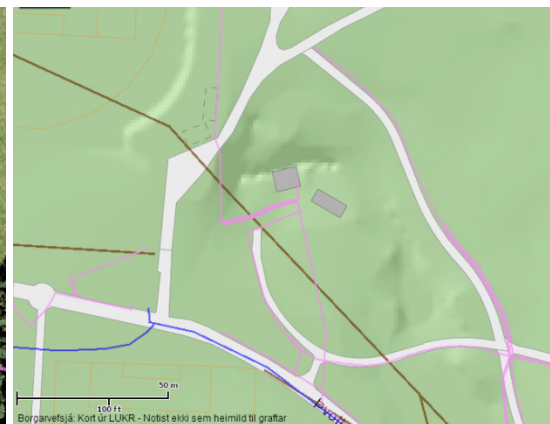
Skólavörðuholt, grasteinslagt bílastæði norðan Hallgrímskirkju

Ingólfstorg, á bílastæði við Veltusund 3-3B.

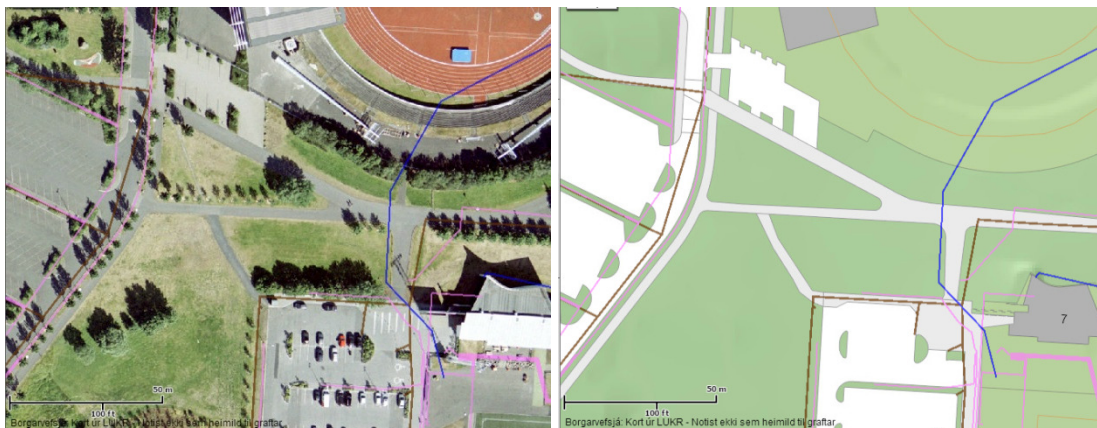
Við gömlu höfnina t.d. á bílastæðinu við miðbakka, á mótí Kolaportinu. Samstarf við Faxaflóahafnir.

Hljómleikasvæði í Laugardal, norðan við þvottalaugar.

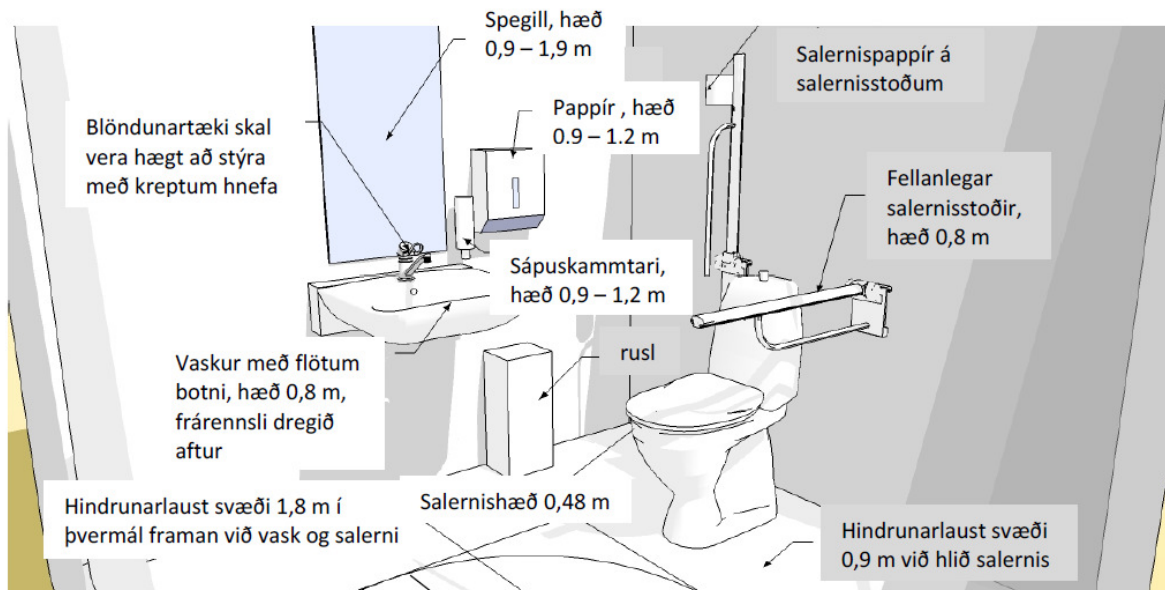
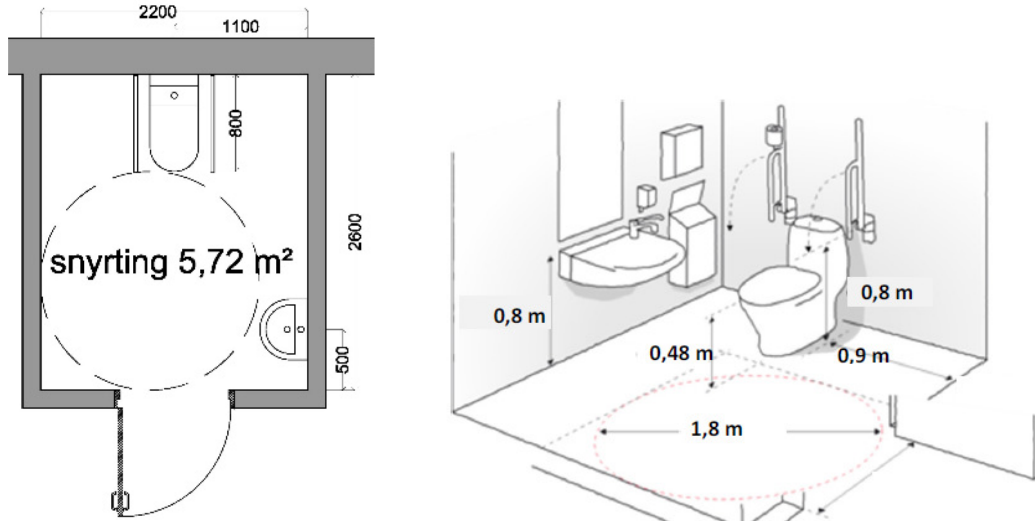
Við Norræna húsið, á sunnanvert malarbílastæðið austan megin við Sæmundargötu.

Íþróttasvæði í Laugardal á plani milli félagsheimilis Þróttar og Laugardalsvallar.

Viðauki 4. Salerni með aðgengi fyrir alla, afstöðumyndir.

Leiðbeiningar um tilhögun á salernum með aðgengi fyrir alla úr leiðbeiningum 6.8.3, tengdri grein 6.8.3 í byggingarreglugerð, nr. 112/2012.

Mynd 10.1. Leiðbeiningar um hönnun sem miðast við aðgengi fyrir alla.

Viðauki 5. Verkefni, tillögur og frumkostnaðaráætlun, árin 2016-2020.

Endurnýjun eldri sjálfvirkra salernisturna

	Framkv. ár	Stofn- kostnaður Innkaup, búnaðar	Stofn- kostnaður Lóð og verktakakostn	Kaupleiga pr.ár Eign Rvk eftir 10 ár	Rekstrarkost. pr. ár Þrif og umsjón	2016		2017		2018		2019		2020	
						Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður
Endurnýjun eldri sjálfvirkra salernisturna															
Gerð						Leiga, þrif umsjón		Leiga, þrif umsjón				Þrif, umsjón		Þrif, umsjón	
1 Vegamótastigur	2018	27.300.000	1.500.000	4.500.000	2.300.000	5.300.000		5.300.000		28.800.000	2.300.000	2.300.000		2.300.000	
1 Frakkastigur	2018	27.300.000	1.500.000	4.500.000	2.300.000	5.300.000		5.300.000		28.800.000	2.300.000	2.300.000		2.300.000	
1 Hlemmur	2018	27.300.000	1.500.000	4.500.000	2.300.000	5.300.000		5.300.000		28.800.000	2.300.000	2.300.000		2.300.000	
1 Ingólfstorg	2018	27.300.000	1.500.000	4.500.000	2.300.000	5.300.000		5.300.000		28.800.000	2.300.000	2.300.000		2.300.000	
1 Tryggvagata	2019	27.300.000	1.500.000	4.500.000	2.300.000	5.300.000		5.300.000		5.300.000	28.800.000	2.300.000		2.300.000	
1 Mæðragarður	2019	27.300.000	1.500.000	4.500.000	2.300.000	5.300.000		5.300.000		5.300.000	28.800.000	2.300.000		2.300.000	
1 Hljómskálagarður	2019	27.300.000	1.500.000	4.500.000	2.300.000	5.300.000		5.300.000		5.300.000	28.800.000	2.300.000		2.300.000	
		191.100.000	10.500.000	315.000.000	16.100.000	0	37.100.000	0	37.100.000	115.200.000	25.100.000	86.400.000	16.100.000	0	16.100.000

Forsendur:

Stofnkostnaður miðar við að Reykjavíkurborg kaupi tilbúð salerni og komi fyrri á eldri tengistað.

Kaupleiga miðar við að Reykjavíkurborg fullgeri tengistað og kaupleigi salerni í 10 ár, sem verði eign borgarinnar eftir 10 ár.

Rekstrarkostnaður miðar við aðkeypta umsjón og heimsókn rekstraraðila 1 sinni á dag.

Miðað er við að ný salerni verði sambærileg við þau sem hér eru sýnd en útlit þeirra getur verið með margvíslegum hætti:

Gert er ráð fyrir að við endurnýjun sé hagkvæmast að kaupa ný salerni en að leigja. Miðað er við salerni með aðgengi fyrir alla, öflugar innréttingar og að salerni séu sjálfhreinsandi. Rekstur og eftirlit boðið út og mögulegt að rekstraraðili myndi innheimta aðgangseyri.

		Framkv.	Stofn- kostnaður	Stofn- kostnaður	Kaupleiga pr.ár	Rekstrarkost. pr. ár	2016		2017		2018		2019		2020	
		ár	Innkaup, búnaðar	Lóð og verktakakost	Eign Rvk eftir 10 ár	Þrif og umsjón	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður
Ný sjálfvirk salernishús, byggð í einingum með aðgengi fyrir alla.																
Gerð									Leiga, þrif umsjón		Leiga, þrif umsjón			Þrif, umsjón		Þrif, umsjón
2 Bernhöftstorfán, Bankastræti.	2017	29.800.000	2.500.000	4.900.000	3.380.000				32.300.000	3.380.000		3.380.000		3.380.000		3.380.000
1 Laugatorg, Laugavegur 56 við Kjörgarð.	2017	27.300.000	1.500.000	4.500.000	2.700.000				28.800.000	2.700.000		2.700.000		2.700.000		2.700.000
1 Vítatorg.	2017	27.300.000	1.500.000	4.500.000	2.700.000				28.800.000	2.700.000		2.700.000		2.700.000		2.700.000
3 Göngustígur á Esju við Mógilsá, staðsetning við bílastæði.	2017	8.500.000	11.500.000	1.500.000	2.700.000				20.000.000	2.700.000		2.700.000		2.700.000		2.700.000
Suðurlandsbraut við göngu- og hjólastíg, norð austanvið gatnamót																
1 Suðurlandsbr/Kringlumýrarbr.	2018	27.300.000	1.500.000	4.500.000	2.700.000						28.800.000	2.700.000		2.700.000		2.700.000
Fossvogsdalur við göngu- og hjólastíg, 1 suðvestan við Fossvogsskóla.	2019	27.300.000	1.500.000	4.500.000	2.700.000								28.800.000	2.700.000		2.700.000
Sæbraut við göngu- og hjólastíg, nokkru 1 austan við Katrínartún.	2019	27.300.000	1.500.000	4.500.000	2.700.000								28.800.000	2.700.000		2.700.000
3 Gufunesbær opið leiksvæði	2019	8.500.000	11.500.000	1.500.000	2.700.000								20.000.000	2.700.000		2.700.000
1 Kjarvalsstaði	2020	27.300.000	1.500.000	4.500.000	2.700.000										28.800.000	2.700.000
2 Laugardalur, á torg við aðalinnangang í Elliðaárdalur, t.d. við áningarstað í nágrenni	2020	29.800.000	2.500.000	4.900.000	2.700.000										32.300.000	2.700.000
1 við Skötufoss	2020	27.300.000	2.500.000	4.500.000	2.700.000										29.800.000	2.700.000
1 Ægissíða við göngu- og hjólastíg, grásleppu Nauthólsvík við göngu- og hjólastíg, norðan	2020	27.300.000	1.500.000	4.500.000	2.700.000										28.800.000	2.700.000
1 við Þjónustuhús Ylstrandarinnar.	2020	27.300.000	1.500.000	4.500.000	2.700.000										28.800.000	2.700.000
		322.300.000	42.500.000	533.000.000	35.780.000		0	0	109.900.000	11.480.000	28.800.000	14.180.000	77.600.000	22.280.000	148.500.000	33.080.000

Forsendur:

Stofnkostnaður miðar við að Reykjavíkurborg kaupi tilbúin salerni og komi fyrir á borgarlandinu.

Kaupleiga miðar við að Reykjavíkurborg fullgeri tengistað og kaupleigi salernið í 10 ár, sem verður síðan eign borgarinnar eftir 10 ár

Rekstrarkostnaður miðar við aðkeypt umsjón og heimsókn rekstraraðila 1 sinni á dag. Mögulegt er að bjóða reksturinn út að öllu leyti – og rekstraraðili myndi innheimta aðgangseyri.

Gert er ráð fyrir að hagkvæmara sé að kaupa ný salerni en að leigja og er miðað við salerni með aðgengi fyrir alla.

Miðað er við að ný salerni verði sambærileg við þau sem hér eru sýnd en útlit þeirra getur verið með margvíslegum hætti:

Gerð 1. Eitt salerni með aðgengi fyrir alla. Sjálfhreinsandi.	Gerð 2. Fjögur salerni þar sem að minnsta kosti eitt er með aðgengi fyrir alla. Tilbúnað salerniseiningar sem hægt er að hanna útlit þannig að það taki mið af umhverfi sínu. Hægt er að byggja einingarnar inn í landið eða aðrar byggingar.	Gerð 3. Tvö til þrjú salerni í gámaeiningu þar af a.m.k. eitt með aðgengi fyrir alla. Útlit getur verið margvíslegt.
---	---	--

ÓVISSA VIÐ GERÐ FRUMKOSTNAÐARÁÆTLUNAR ER -25% - +35%.

Tengistaðir, hellulögð svæði fyrir færanleg vatnssalerni, notist á stærri viðburðum. byggð í einingum með aðgengi fyrir alla. Eitt stk færanleg eining og gryfja, ásamt 2 gryfjum með loki.

	Framkv. ár	Stofn- kostnaður	Stofn- kostnaður	Kaupleiga pr.ár	Rekstrarkost. pr. ár	2016		2017		2018		2019		2020	
		Innkaup, búnaðar	Lóð og verktakakostn	Eign Rvk eftir 10 ár	Þrif og umsjón	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður
Gerð															
Hljómskálagarður, nálægt salerninu sem er þar nú.	2017	9.900.000	8.900.000	1.600.000	1.800.000			18.800.000	1.800.000		1.800.000		1.800.000		1.800.000
Rútustæði við Arnarhól.	2017	9.900.000	8.900.000	1.600.000	1.800.000			18.800.000	1.800.000		1.800.000		1.800.000		1.800.000
Skólavörðuholt, grasteinslagt bílastæði norðan Hallgrímskirkju	2017	9.900.000	8.900.000	1.600.000	1.800.000			18.800.000	1.800.000		1.800.000		1.800.000		1.800.000
Ingólfstorg, á bílastæði við Veltusund 3-3B	2017	9.900.000	8.900.000	1.600.000	1.800.000			18.800.000	1.800.000		1.800.000		1.800.000		1.800.000
Við gömlu höfnina á Miðbakka t.d. á bílastæðinu við Hafnarhúsið sem snýr að sjónum.	2018	9.900.000	8.900.000	1.600.000	1.800.000					18.800.000	1.800.000		1.800.000		1.800.000
Laugardalur, hljómléiksvæði, við stiga vestan við Þvottalaugarnar	2018	9.900.000	8.900.000	1.600.000	1.800.000					18.800.000	1.800.000		1.800.000		1.800.000
Við Norræna húsið - októberfest, á sunnanvert malarbílastæði austn megin við Sæmundargötu	2019	9.900.000	8.900.000	1.600.000	1.800.000							18.800.000	1.800.000		1.800.000
Íþróttasvæði í Laugardal - v/ fótboltaleikja, á grassvæði milli Laugardalsvallar og Þróttara	2020	9.900.000	8.900.000	1.600.000	1.800.000									18.800.000	1.800.000
		79.200.000	71.200.000	128.000.000	14.400.000	0	0	75.200.000	7.200.000	37.600.000	10.800.000	18.800.000	12.600.000	18.800.000	14.400.000

* Fara þarf nákvæmlega yfir staðsetningu og hvort hægt er að koma salerniseiningum fyrir á umræddum stöðum. Vinna þarf afstöðumynd að endanlegri staðsetningu á hverjum stað. Eftv nægjanlegt að notast við tengistaðinn í Laugardal vestan Þvottalauganna.

Forsendur:

Í kostnaðaráætlun er gert ráð fyrir að gerðir verði tengistaðir fyrir 3 gámaeiningar 3m x 6.5 m á hverjum stað. Áætlunin gerir ráð fyrir að keypt verði á kaupleigu 1 gámaeining á hvern stað. Hægt er að flytja á staðin frá öðrum tengistöðum 2 viðbótareiningar þegar þörf er á.

Stofnkostnaður á hverjum stað miðar við eina keypta gámaeiningu og uppsetningu og frágang á þremur tengistöðum.

Kaupleiga á hverjum stað miðar við eina keypta gámaeiningu.

Rekstrarkostnaður miðar við aðkeypt þrif og umsjón, rekstraraðili heimsækir salernið 1 – 2 sinnum á sólahring, mismunandi eftir hvar salernið er staðsett.

Gert er ráð fyrir að keypt verði ný salerni fyrir alla tengistaðina. Mögulegt er að bjóða reksturinn út að öllu leyti – og rekstraraðili myndi innheimta aðgangseyri.

Salernin verða geymd á viðkomandi tengistað og flutt síðan á þá staði sem þarfnast fleiri salerna á sama stað, eins og t.d. á menningarnótt.

Vinna þarf ýtarlega lýsingu um að salernin verði sterkbyggð og að mestu leiti viðhaldsfrí.

ÓVISSA VIÐ GERÐ FRUMKOSTNAÐARÁÆTLUNAR ER -25% - +35%.

	Framkv.	Stofn- kostnaður	Stofn- kostnaður	Kaupleiga pr.ár	Rekstrarkost. pr. ár	2016		2017		2018		2019		2020	
	ár	Innkaup, búnaðar	Lóð og verktakakostn	Eign Rvk eftir 10 ár	Þrif og umsjón	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður
Úrbætur merkinga, skilta og miðlunarefnis															
Setja upp vegvísa/vegpresta er vísa á hversu langt er að næsta salerni	2016	5.000.000				5.000.000									
Bætt aðgengi í Mæðragerði	2016	370.000				370.000									
Merkingar í borgarvefsjá fyrir öll almenningssalemi.	2016	1.000.000				1.000.000									
Úrbætur í merkingum utan og innandyrna á salernunum sjálfum	2016	2.100.000				2.100.000									
Bæta við merkingum inn á öll almenningssalemi um hvernig þau eru þrifin og hvernig eftirliti með þeim er háttað.	2016	500.000				500.000									
		8.970.000	0		0	8.970.000									

Forsendur:

Stofnkostnaður miðar við gróft mat.

ÓVISSA VIÐ GERÐ FRUMKOSTNAÐARÁÆTLUNAR ER -25% - +35%.

	Framkv.	Stofn- kostnaður	Stofn- kostnaður	Kaupleiga pr.ár	Rekstrarkost. pr. ár	2016		2017		2018		2019		2020	
	ár	Innkaup, búnaðar	Lóð og verktakakostn	Eign Rvk eftir 10 ár	Þrif og umsjón	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður	Stofn- kostnaður	Rekstrar- kostnaður
Leigusamningar við aðila um að reka salerni í þeirra eigu svo þau þjóni almenningi.															
<i>þjónustustig og opnunartíma, einnig hvort</i>					Þrif og umsjón										
Árbæjarlaug, Fylkisvegi 9					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Grafarvogslaug v/ Dalhús					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Laugardalslaug, Sundlaugarvegi 30					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Sundhöll Reykjavíkur, Barónsstíg 45a					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Vesturbæjarlaug v/ Hofsvallagötu					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Þjónustuhús Ylströndinni Nauthólsvík					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Landnámssýningin Aðalstræti 16					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Borgarbókasafn Reykjavíkur, Tryggvagötu 15					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Menningarhúsið Árbæ, Hraunbæ 119					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Menningarhúsið Gerðubergi 3-5					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Menningarhúsið Kringlunni við Listabraut					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Menningarhúsið Sólheimum 27					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Menningarhúsið Spönginni 41					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Ráðhús Reykjavíkur, Tjarnargötu 11					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Höfðatorg, Borgartúni 12-14					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Tjaldsvæðið Laugardal					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Kjarvalsstaðir, Miklatúni					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Harpa tónleika- og ráðstefnuhús					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Perlan, Öskjuhlíð					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
BSÍ - samgöngumiðstöð, í stað Hlemms					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Norræna Húsið					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Þjóðmenningarhúsið					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Þjóðminjasafnið, Suðurgötu 41					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Listasafn Íslands, Fríkirkjuvegi 7					2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
		0	0		55.200.000	0	55.200.000	0	55.200.000	0	55.200.000	0	55.200.000	0	55.200.000
* Færa skal innstaðsetningu inn á kort, þjónustustig og opnunartíma, einnig hvort salernið er með aðgengi fyrir alla og skiptiborð.															

Forsendur:

Rekstrarkostnaður miðast við að verktaki annist umsjón og þrif.